

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 51—52.

2 Ianuare, 1900.

CĂTRE CETITORI

Indeplinim de astă dată o tristă datorie, aducînd abonaților noștri la cunoștință că cu aceste două numere revista *Liga Română* încetează de a apare mai departe.

De mult deja, de luni de zile, ea luptă cu mari dificultăți financiare. Aceasta însă nu din pricină că nu ar fi avînd cetitori. Nu, ea a avut și are cetitori cari o așteptau cu dor căci din ea se puteau informa regulat și bine despre situația Românilor de sub stăpîniri străine și vrăjmașe; din ea își puteau face o idee despre lupta pe care o duc zierele naționale de peste hotare; din ea se puteau orienta asupra raportului dinamic dintre diversele naționalități din împărăția vecină, raport esențial și hotărîtor pentru chestia noastră națională. Nu cetitorii lipseau deci acestei reviste, ci abonați conștienți cari să aibă sentimentul de datorie că o revistă, mai ales națională, pe care o primesc luni și ani de arîndul, trebuie susținută prin plata abonamentelor.

De sigur, mulți abonați și-au achitat această datorie în mod scrupulos, punctual și comitetul își face o plăcere a le exprima recunoștința sa. Dar au fost și abonați cari primeau revista și la urma urmelor refuzau a achita cei cîți-va Lei de abonament și causau astfel mari pagube acestei publicațiuni.

Dacă *toți* abonații revistei și-ar fi dat obolul lor pentru ea, această revistă nu numai că ar fi luat o dezvoltare puternică sub raportul formal și intelectual, ci ar fi putut să devină un isvor, mai abundent de cum era, de informațiuni pentru anumite cercuri politice din străinătate.

Dar nepăsarea și lipsa sentimentului de jertfă au făcut imposibilă existența acestei indiscutabil utile publicațiuni.

Spiritul politicianismului care înăbușe la noi orice pornire generoasă, care compromite orice avînt mai ideal nu putea să nu distragă atenția de la chestia națională și astfel și dela «Ligă» și dela organul ei de publicitate.

Cu toate acestea, chestia națională există și va merge înainte în contra celor ce nu-i pot da atenția decît în treacăt. Ea își va merge drumul ei și fără modesta noastră revistă precum și-l mersese și înaintea ei.

Nu facem deci reproșuri nimărui. Constatăm însă, cu mîhnire că noi care ne arătaserăm atît de calzi și atît de entuziaști pentru cea mai

neînsemnată știre în chestia națională, azi suntem muți și par'că împietriți și ne scuzăm aruncînd vina asupra nenorociților frați de dincolo, asupra fatalelor lor desbinări, cu un cuvînt asupra acelor pe care, orcît'ar fi greșit, noi, cei liberi în mișcări și bogați în mijloace, nu ar trebui să-i învinuim.

Mulțumind tuturor binevoitorilor și abonaților acestei reviste pentru concursul pe care i l'au dat, îi rugăm să-și păstreze și mai departe nobilele lor sentimente pentru acel popor martir care, cu toate că noi, patria lui de făgăduință, pare că l'am fi părăsit — luptă mereu înainte și este purtat în aceste crîncene lupte de o sinceră și adîncă iubire pentru noi, frații săi prin sînge și aspirațiuni.

București, în ziua Sf. Vasile 1900.

COMITETUL.

MIȘCAREA PESTE MUNȚI

Din articolul nostru următor cetitorii noștri pot să se convingă că peste munți s'a pornit o puternică mișcare în contra insultei ce s'a făcut din partea Maghiarilor memoriei lui Iancu.

Românii nu conțesc a lumina prin presă opinia lor publică asupra gravității acestei insulte și cer satisfacție. Tot poporul e alătura cu presa și cu tinerimea generoasă dela universități. Toți într'un glas cer ca guvernul să spele ofensa ce le-a făcut. E un frumos și înălțător spectacol să vezi un întreg popor protestînd atît de solemn contra nemernicelor atacuri îndreptate în potrivea lui.

*

Pină acum, aceste proteste s'au făcut numai în scris, prin ziare. Un avocat de frunte, d. *Amos Frîncu*, din Sibiiu a adresat ministrului de interne un magistrat recurs în care, respingînd ofensa, cere în baza legii ca fondul Iancu confiscat pe nedrept, să fie redistribuit persoanelor cari au contribuit la el pentru că ar fi o eternă blasfemie ca acești denari adunați pentru a onora memoria unui erou național să ajungă a servi la scopuri de maghiarisare.

Dar această mișcare, ca să poată da rezultatele așteptate, trebuie firește să iese din cadrul — orcum — strîmt și teoretic al discuțiunilor și protestelor prin presă.

Ea ar trebui îndrumată în mijlocul maselor poporului. Insuși poporul prin elocuenta sa presentă, prin graiul său și gestul său, prin întreaga sa atitudine, trebuie să-și manifeste indignarea, elementara indignare de care este cuprins. Amintiri toate protestele de gazetă au să rămînă în domeniul platonismului, frumoase, înălțătoare dar fără efectul obștește dorit.

*

Dar nu numai la noi, aici, în țară se judecă astfel. Chiar și peste munți, mai ales în cercurile tinerimii, ideia unei mișcări a maselor în cadrele legalității bine înțelese, este considerată ca indispensabilă spre a demonstra în chip vădit în fața adversarului nemulțumirea de care este sbuciumat poporul român. Pelerinajul studenților români la Țebea, la mormîntul lui Iancu, și participarea entusiastă a poporului la acest act de pietate, ne dovedesc că este un curent puternic pentru o acțiune în această chestie.

*

Ce acțiune ar putea începe Românii? Dar situația le indică calea. De ani mulți la număr ei nu s'au mai manifestat. Lu-mea străină văzindu-i coprinși de letargie a isprăvit prin a-i considera împăcați cu soarta lor și dă azi adesea crezare celor ce susțin că mișcarea din anii trecuți a poporului român ar fi fost o simplă agitație meșteșugită pusă la cale de niște oameni fără trecere la popor.

Ar fi în fine timpul suprem ca conducătorii români să-și dea seama că în mina lor e posibilitatea de a da o nouă viață chestiunii naționale, convocînd masele poporului în întruniri de protestare, orientîndu-le și încurajîndu-le la luptă.

Căci aminteri, la dreptul vorbind, *ce și pe cine conduc ei?*

Un amic al Românilor transcarpatini.

Să strîngem rîndurile!

Cu mare tărașoiu și entuziasm a fost primită din partea Ungurilor venirea la putere a guvernului Széll. Noi însă și în acele momente de țipete entusiaste ale vecinilor noștri nu ne-am putut gîndi la un progres în direcția realizării în regatul vecin a principiilor de lege, drept și dreptate.

«Lege, drept și dreptate» este masca cu care actualii guvernanți ai Ungariei au căutat să se recomande, că vor înlocui brutalitatea pe care cu multă demnitate a reprezentat-o baronul Bánffy în lunga sa carieră politică dela caporal de panduri și terminată ca «cel mai maghiar» prim-ministru.

Știam că în actualele împrejurări o schimbare de regim în Ungaria nu însemnează decît trecerea din mină în mină a puterii menite să contribue la nemulțumirea celei mai mari părți din locuitorii țării vecine.

Nici cînd n'am legat speranțe de a vedea măcar o rază de bunăvoință la cocoțașii noștri vecini, căci în parte am putea socoti pe acești parveniți la putere ca niște jertfe ale educației ungurești.

Idealul panmaghiar, în al căruia spirit e crescut ungurul dela 1848, în coaci, a dat contingentul guvernanților de azi, a creat opinia publică maghiară șovinistă în cel mai înalt grad, șovinistă într'un grad, care întunecă puțința unei serioase și cinstitute judecăți.

Representanții forței publice în Ungaria născuți într'un astfel de mediu, în aplauzele și uralele marelui public inconștient, săvîrșesc nedreptăți în numele legii și își bat joc de adevăr cu o seninătate vrednică de maniaci puși în cămașă de forță.

Procesul pentru fondul Iancu a scos în evidență un nou tip din specimenul de procuror maghiar, cari insultînd morții și falsificînd istoria, își crează un titlu de parvenire.

E de ajuns în Ungaria să te bați cu pumnul în piept și să țipi că ești maghiar, ca înălțarea ta să-ți fie asigurată, chiar cînd ești lipsit de orice calitate.

Inconștient, ca un produs mașinal al educației maghiare, sau conștient de efectele pledoariei sale, pentru a fi distins din partea guvernului unguresc, procurorul Lázár atrage asupra-și odiul dreptului și dreptății prin rechizițoriul său susținut la procesul pentru monumentul lui Iancu.

Pe eroul munților apuseni, pe Avram Iancu, sub a cărui eroică conducere Moșii au apărat drepturile tronului habsburgic, și drepturile neamului în contra rebelilor maghiari, procurorul Lázár îl numește de «căpitan de bandiți».

Lovînd în umbra marelui Iancu, el loveste în sentimentul poporului român, care preamărește pe eroii săi, și căruia singurul

drept i-a mai rămas sub regimul «legii dreptului și dreptății» ca în loc de monument să verse o lacrimă pe mormîntul pustiu al eroului, care reprezintă idealul neamului său în lupta sa de renaștere.

Blîndețea, duiosia, umanismul atît de frumos împerechiate, cu eroismul în luptă la acest mare om, au atras admirația pînă și a unor istorici maghiari.

Toate aceste însă străine trebuie să rămîie marelui public maghiar, ele trebuiesc nesocotite, intervertite chiar, pentru că lozinca nenorocită a politicii maghiare este: nimic n'a fost, nu este și nu poate fi bun în Ungaria, decît ceea ce este ungar. Tot ce este românesc este rău, mișel, nemernic, — căci așa pretinde ideea de Stat maghiar, așa se propagă, pe această cale se consolidează maghiarismul.

Meritul patriotic, vinat de procurorul Lázár face să se desfacă și mai mult rana pricinuită de nebuna ură maghiară, și alimentată de reprezentanții ei.

În fața acestei stări de lucruri, însă menirea noastră nu este să ne jeluim, ci să ne strîngem rîndurile, căci Românul mult rabdă, și să ne presintăm ca o forță unitară, atunci cînd vîntul pornit deja la Viena va isbi în șandramaua ungurească.

CHESTIUNEA IANCU

IN
TRANSILVANIA

Cluj, 28 Dec. st. n. 1899.

De cîteva săptămîni, pare că reînvie timpurile frumoase ale «Memorandului» și «Replicei» în politica noastră națională. Întreaga românie se agită, solidar și cu entuziasm de o forță elementară. Inimile oamenilor noștri s'au aprins earăși de focul sacru al luptei naționale. Sufletele tuturor s'au luminat de făclia devotamentului pentru chestiunea noastră de existență. Brațele masselor se învioșează de nou. Devisa e pretutindeni «*Inaintel!*» — «*La luptă!*»....

Intr'adevăr, este un eveniment deosebit de remarcabil și fericit de a vedea înăgurarea unui curent bărbătesc și entusiast, în sinul luptătorilor noștri naționali. Năpăstuirile de catastrofele îndurate de chestia noastră națională în timpurile din urmă, încep a fi delăturate, pe semne... Dispare decepția și mîhnirea generală, înlocuindu-le încrederea în luptă și unanima însuflețire.

Chestiunea Iancu, aceasta preocupă actualmente opinia noastră publică.

Spiritele tuturor s'au înflăcărat, se agită, se inspiră pe chestia asta. Nicăeri, între Români d'aici, nu se vorbește decît de chestia Iancu, de *satisfacția ce trebuie să ne-o luăm pentru insulta nemernică săvîrșită față cu memoria lui de către un procuror, în fața justiției, sub toate forme oficiale.*

Tinerimea universitară din toate părțile publică sau prepară proteste în contra atentatului odios dela Alba-Iulia și cu bărbăție se expune în luptă, semnînd și întărînd fiecare în numele său protestele și și oferînd astfel o probă strălucită a curajului personal și a dragostei de neam nemărginite.

Presa noastră națională, în special «Tribuna» din Sibiu ca organul nostru cel mai de frunte, publică articole pline de energie, corespondente, și proteste din provincie, polemizînd în fiecare și cu turbata presă maghiară scoasă din țîtîni prin mișcarea puternică a româniei.

Scurt zis, Români s'au pus în mișcare și au deschis focul unei lupte care va avea pentru chestia națională, la toată întîmplarea rezultatele cele mai bune.

Cu siguranță, presa fraților noștri liberi, cu osebite ziarele din Capitală, au luat deja cunoștință de aceste evenimente al căror ecou trebuie să străbată toată româniea. Interesele bine înțelese ale româniei și pretînd ca frații noștri din regat să se pună totdeauna în cunoștința faselor remarcabile prin cari trece chestiunea de existență a întreg neamului românesc.

Ideia monumentului lui Iancu.

Pe vremea de strălucire a chestiei naționale, în anul 1894, cînd lupta noastră

curgea în toată vigoarea și prigonirile de tot felul ale puterii de stat și ale șovinismului maghiar se succedau cu o turbare tot mai sălbatică, — se ivi în sînul nostru și fu acceptată cu entuziasm general *ideea ridicării unui monument nemuritorului nostru erou și martir Avram Iancu*, figura cea mai măreață a redeșteptării noastre naționale și a mișcării noastre de libertate dela 1848.

În scopul acesta și pentru realizarea ideii sublime să se facă prin concursul întregului popor și în special prin *concursul țărănimii* — a căreia deșteptare națională și a căreia participare în mișcările noastre politice este un factor de cea mai fericită însemnătate — organele comitetului național «*Tribuna*» și «*Foia Poporului*» din Sibii inaugurară o agitație largă și învăpăiată.

Suma necesară începu să se adune din oboliu românești în forma unei *subscripțiuni naționale* care trecu repede și la frații noștri liberi și fu primită cu mare bucurie și acolo.

În scurt timp, sume mai mari dela bărbaiții noștri din clasele culte și contribuiri modeste dar cu atît mai nobile dela cei din urmă opincari, *puseră baza unui frumos fond, care astăzi reprezintă o sumă de peste 10.000 de lei.*

Administrarea fondului, comitetul național o încredință, pentru mai marea publicitate, organului său popular «*Foia Poporului*», gazeta cea mai cetită la noi și care a pătruns în toate straturile țărănimii noastre.

În fața unor rezultate atît de favorabile, toată românia aștepta cu dor ridicarea monumentului pe mormîntul dela *Cebea*, patria eroului Horia, unde marele Iancu își doarme somnul de veci sub un străvechi stejar numit din bătrîni «*Goronul lui Horia*»....

Intervenția ilegală a Maghiarilor.

Însă ce se întîmplă? Dracul — în cazul present opresiunea maghiară — își vîri coada și în această sfîntă chestiune a noastră, a tuturor Românilor de aici.

Despoția barbară a Maghiarilor cărei suntem subjugăți și nebunul fanaticism de rassă al acestora, a provocat o nouă și

sălbatică lovitură Românilor și pe chestia asta. Șovinismul maghiar ajuns de mult la parolism, nu se putea împăca de loc cu ideea de a se ridica în țară un monument aceluia uriaș al libertății și al iubirii de patrie, care a luptat cu nemaipomenit eroism pentru egala îndreptățire a tuturor popoarelor din monarhie și pentru salvarea dinastiei, — înfrîngînd pe dușmanii de moarte ai naționalităților nemaghiare și pe resvrățitori în contra principiului monarhic reprezentat prin dinastia de Habsburg.

Ca totdeauna, și 'n acest cas presa maghiară de toate nuansele politice a început campania de ațîtare în contra acțiunii nobile și absolut inofensive puse la cale de Români.

În bună înțelegere cu șovinismul și cu fanatica ură de rază, guvernul maghiar atît a așteptat numai și a luat de urgență măsuri ilegale și revoltătoare pentru a suprima mișcarea de recunoștință a poporului român față cu eroul său cel mai superb.

Ministrul de atunci al internelor era un anume *Perczel*, un vrășmaș jurat al Românilor deja prin *atavism*, fiind nepotul faimosului general *Perczel* care a condus și el trupele răsvrățiților maghiari antidinastici dela 1848 cari vroiau să estirpeze orice suflet nemaghiar în țară.

Acest ministru a fabricat, în contrazicere flagrantă cu legile țării și cu principiile de drept și de umanitate, un *ucaz* bașbuzucesc, în care *interzicea brusc orice subscripție pentru fondul lui Iancu, declara de imposibilă ridicarea unui monument acestui erou, prevedea delict de contravenție pe seama administratorilor fondului și — ce-a fost mai revoltător — insulta însuși onoarea lui Iancu, acuzîndu-l de a fi condus jefuitori și ucigași.*

În urma acestui *ucaz*, bazat pe cea mai nerușinată falsificare a istoriei și pe nescotirea dreptului public al țării, primăria din Sibiiu, ca instanță administrativă, a *condamnat pe administratorii fondului, d. I. Liviu, Albini și I. Moța, redactori, la cîteva zile de pușcărie, iar fondul l'a confiscat.*

Credeau Maghiarii, că astfel au scăpat de ... monumentul lui Iancu.

Acelaș ministru — își revoacă ilegalitatea.

Condamnarea nelegiuită și suprimarea despotică a mișcării pentru monument, au provocat — lucru firesc — o profundă revoltare a sentimentului de obște al Românilor.

Condamnații nevinovați au dat apel pînă la ministrul internelor, Perczel. Apelul, redactat cu o competență juridică și istorică de savant, din partea distinsului nostru avocat d. dr. *Amos Frîncu* din Sibiu, unul din tinerii noștri șefi iubiți de toată obștea, constituie un *act politic clasic*. Voiu trata în detalii acest act mai la vale, cînd va fi să relevez lupta eroică și încoronată de victorie desăvîrșită, purtată în chestia Iancu de d. dr. *Amos Frîncu*.

De o cam dată constat, că strajnicul apel avu de urmare o minune neînțeleasă :

Acelaș ministru care făurise ucazul, și l-a revocat, recunoscînd justefa sdrobotoare pusă în lumina ei adevărată de către d. dr. Frîncu.

Ministrul, în urmare, anulă verdictul de condamnarea administratorilor și de confiscarea fondului.

Acum, prin însuși verdictul supremei autorități juridice în materia asta, — mișcarea pentru moment devenise iarăși liberă și avea să se urmeze înainte. Toată lumea românească se interesa de monument și de fond, reclamînd realizarea *ideei mărețe*. Dar tocmai. Asta vroea s'o împedice și acum guvernul și șovinismul maghiar. Astfel se puse în scenă, cu perfidia cea mai cumplită.

O nouă mișelie a Maghiarilor.

După eliberarea completă a fondului și după achitarea administratorilor fondului, guvernul unguresc, prin o nemaipomenită de meschină intrigă, a implicat în afacere *justiția*.

Astăzi e fapt cert, dovedit cu mărturisiri autentice, că faimoasa «*secție a naționalităților*», pusă sub ocîrmuirea polițaiului politic *Ieszenszky Sándor* (infamul decorat cu «*Coroana României*») a ticluit întreaga meschinărie. *Ieszenszky* inventă perfida

minciună că fondul ar fi fost defraudat și a pus la cale *justiția* să înceneze un diabolic proces. *D. T. Liviu Albini* și *d. Ioan Moța* fură deținuți. Acesta din urmă, deși administrase fondul la mîna d-lui *Albini*, a fost și el ținut în arest preventiv și chinuit in-chisitoricește trei săptămîni. Iar d-l *Albini* a fost ținut în cel mai barbar arest *treisprezece luni*, cu toate că dosarul afacerii poseda chitanțele d-lui *Ioan Slaiveci*, deci banii se știa unde sunt.

În pușcărie, *d. Albini* a fost chinuit în chip sălbatic. Nici chiar *mumă-sa* nu putea să-l viziteze decît foarte rar și *nu putea să converseze decît ungurește*, — violîndu-se astfel elementul drept al limbei române garantat chiar în legea de naționalități de la 1868. Toate aceste brutalități s'au comis sub titlul evident falș al *defraudării*, ca și cînd s'ar afla un Român atît de infam care să fie capabil de un asemenea fapt.

Scopurile mîrșave ale guvernului.

Intrigile și mîrșaveniile acestea ale opresorilor maghiari, vădesc în lumina cea mai limpede scopul imbecil al șovinismului re-prezentat prin guvernul dela Pesta.

Întreit a fost scopul acesta :

Întîiu, să confişte prin *justiție* fondul și posibilitatea ridicării monumentului; — fapt care prin administrație nu se putuse desăvîrși, fiind ucazul lui *Perczel* nul și neavenit în ce privește subscripțiile anterioare ucazului. Banii defrodați însă, *justiția* dă drept să-i sesizeze.

Al doilea, să dețină pe toți redactorii «*Tribunei*» și «*Foii Poporului*» ca părtași ai defraudării imaginare, sub învinuirea că banii fondului s'ar fi cheltuit pentru aceste organe. Intenția asta mîrșavă o denunță faptul, că s'au făcut repetite perchi-ziții domiciliare la organele comitetului național și că s'au trimis la Pesta, pentru expertiză, unor specialiști, cărțile de contabilitate ale ziarelor. — Relevăm aici că pînă și *specialiștii* *ăștia maghiari* au fost nevoiți să constate că *nici o para nu s'a cheltuit din fond pentru «Tribuna» și «Foaia Poporului»*.

Al treilea, semănarea desnădejdei și a urei între frații români, prin o inchițiție

sub titlul fals că ar fi la mijloc o defraudare a banilor meniți pentru monumentul lui Iancu.

Se putea un scop mai negru și mai revoltător?!.....

Procesul.

... În fine, în luna trecută, la Alba-Iulia, reședința de odinioară a strălucitului Voevod Michaiu-Viteazul și locul nefast de schingiuire a eroilor noștri Horia, Cloșca și Crișan, — tribunalul unguresc voia să joace ultima scenă a tragediei judiciare ce se numește «procesul fondului Iancu». Resultatul și evenimentele acestui proces fiind cunoscute și în regat, le voiu semnala numai.

Pe lângă toate sforțările procurorului și ale judecătorilor șoviniști, *acuzatul a fost declarat nevinovat.*

Insulta și confiscarea din nou.

Însă, — și aici se desgolește toată infamia puterii de stat maghiar — *procurorul Lázár Miklos a insultat pe Iancu numindu-l «Căpitanie de bandiți» (haramia-vesér), iar tribunalul de acord cu infamia, a confiscat din nou fondul.*

Temerarul procedeu, de o infamie incalificabilă, al procurorului — constituie o insultă grozavă adusă istoriei noastre și neamului întreg.

Confiscarea de nou a fondului înseamnă un verdict oribil, o *monstruositate juridică* fiindcă atacă autoritatea *causei judecate* (res judicata) în baza unui ucaz declarat prin însuși autorul lui, ministrul Perczel — inaplicabil, de oarece se făurise după terminarea colectei.

În urmare, întreg procesul a dat proba complectă a intrigei guvernului maghiar:

Deși se dovedi că *acuzatul* era un inocent maltratată fără drept în chip sălbatic, — totuși guvernul vroia și a făcut ca: fondul să fie confiscat, monumentul să nu se poată ridica, iar Iancu și neamul nostru întreg să fie insultat în onoarea națională!...

Românii se revoltăază.

Era tot ce se poate mai firesc, ca atentatul odios dela Alba-Iulia și monstruozi-

tatea juridică săvârșită, să provoace o *generală revoltare în sinul Românilor.*

Revoltarea asta a și urmat și se menține cu putere.

Sentimentul nostru de obște indignându-se a provocat și provoacă o *serie de manifestații energice, demne, rezolute și viforoase* ale comitetului nostru național ofensate.

Impresiunii generale provocate în sinul românilor, a dat cea dintâi și cea mai puternică expresie articolul fulminant publicat în fruntea «Tribunei» din Sibiu de d-nul *Ioan Scurtu*, sub deviza viguroasă «*Prețindem satisfacție*», deviză care astăzi este cuvântul de ordine al mișcării pentru Iancu.

Articolul acesta după cum s'a exprimat un distins luptător al partidului nostru național — a avut darul să agite toate spiritele, guvernul și presa ungurească și prin formularea chestiunii că *e ofensată onoarea națională* iar cei ce o ating sunt niște conclii nemernice (à la banditul Rosza Sándor și banditu Lázár Esztér, un luptător a lui Kossuth, cealaltă rudenie a procurorului Lázár), de asemeni prin faptul că autorul articolului și-a riscat viitorul și libertatea personală — a pus baze tari mișcării generale.

Rolul victorios al d. A. Frîncu.

Incontestabil, personalitatea cea mai bravă și cea mai distinsă în campania pentru Iancu, este amintitul fruntași valoros, avocatul din Sibiu d. dr. Amos Frîncu, bărbat savant în științele de drept și politice, figură remarcabilă în clasele noastre culte, bărbat care tinăr încă muncește ca un șef falnic al tinerei generații dela noi, în fine un om de valoare deosebită sub toate raporturile vieții publice și individuale, un puritan de model și un caracter ferm și exemplar.

Pot zice, că d-sa a fost și este sufletul chestiunii Iancu, spiritul conducător al luptei naționale ce o poartă Români d'aici în numele eroului martir.

Apelul adresat de d. dr. Amos Frîncu în chestia lui Iancu este un act juridic și politic care va rămîne în valoare permanentă pentru istoria luptelor noastre contempo-

rane. Fiind-că autorul aसेstei cap d'opere juridice și politice naționale, are scăderea d'ăși ascunde totdeauna lucrările sub haina tăcerii, — «Tribuna» din Sibiu a publicat fără știrea d-sale apelul.

În fiecare pasaj al acestui act distins, se relevază dela primul moment probele politice, istorice și juridice zdrobitoare aduse cu rar talent și cu rară pătrundere pentru dovedirea caracterului ideal al lui Iancu și individualicește și politicește și militaricește și pentru probarea înaltelor lui forțe de luptă umanitară întru realizarea principiilor libertății naționale și ale ideii monarchice în mișcarea noastră dela 48.

Efectele acestor argumente au fost zdrobitoare, pentru însuși ministrul Perczel, nevoindu-l să capituleze; și au fost strălucite în ce privește entusiasmarea și luminarea opiniei noastre publice.

Acțiunea română și Maghiarii.

Viguroasa acțiune de protestare a Românilor a trezit la Maghiari spaimă și amenințări de teroare. În loc să condamne și ea atentatul de hienă al procurorului Lázár, presa maghiară întreagă sbiară după procuror în contra «Tribunei» și după noi prigoniri. Injurii și mai sălbatice s'au publicat de pildă în Kossuthistul ziar «*Magyarország*» dela Pesta, în care faimosul gazetar și deputat șovinist *Bertha Miklós*, un nebun Secui fanatic, insultă și mai nemernic pe Iancu și toată națiunea română.

O singură revistă ungurească — «*A Hét*» (Săptămîna) a publicat un articol contrariu dispoziției generale ungurești. Intemeiat pe chiar opiniile istoricilor unguri, toate favorabile lui Iancu și destul de juste deși preocupate, autorul articolului din «*Hés*» ia la aspru refec pe șoviniștii procurori maghiari cari nu fac știință de drept ci ură de rasă, și declară francamente că «*Românii au toată dreptatea să se revolte pentru insulta adusă lui Iancu, care incontestabil a fost un bărbat politic ideal.*

Situația la Români.

În sînul poporului și a clasei noastre culte, acțiunea pentru apărarea onoarei na-

ționale a fost și este de o influență binecuvîntată. Ca la o parolă magică, în fața numelui și a spiritului eroului martir Avram Iancu, încetară repede toate desbinările între frați și diferitele nuanțe politice se uniră pentru salvarea onoarei naționale, singura care ne-a rămas după răpire, prin forța brutală și prin uneltiri violente, a tuturor drepturilor noastre politice și naționale.

Toate ziarele noastre, «Tribuna» și «Foaia Poporului», «Gazeta Transilvaniei», «Unirea», «Telegraful român», ba chiar și «Tribuna Poporului» — au căzut de acord pe chestia asta, publicînd ca la un semnal articole bărbătești și veștejind atentatele temerare la onoarea noastră națională.

Resultatul enorm de bun al acestui început temeinic de reconciliere și de reconcentrare națională, este — constatînd scurt — căderea totală a politicii de capitulare în fața Ungurilor numită diplomaticeste «politică de înfrățire». Conștiința națională reînviată prin campania pentru Iancu și pentru onoarea națională, a zdrobit completamente acea respingătoare și lașe politică.

Tinerimea în foc.

Avant garda permanentă a luptei noastre naționale, tinerimea noastră universitară a intrat și în chestia asta pe terenul de luptă — cea dintîiu și cea mai înflăcărată.

Tinerimea română dela universitatea din Cluj, unde urmase pe vremuri și Iancu drepturile, a inaugurat seria protestelor bărbătești, semnate de fiecare tînăr gata a-și jertfi totul pentru onoarea națională.

Bravii tineri dela Oradea urmară pilda care răpi cu sine toate inimile tinerești, române dela Graz și München pînă la frații bucovineni dela Cernăuți.

Apeluri entusiaste, cum a fost cel scris și semnat de *George Novacovici*, student în Cluj sau acel publicat de un student dela Oradea-mare, ofereau probe elocvente de școala bună ce-au făcut-o faimoasele prigoniri descărcate anul trecut în contra tinerimii noastre dela Oradea-mare, cînd cu chestia *Lucian Bolcaș*.

Zilele aceste vor vedea noi proteste,

dela tinerimea română din *Budapesta*, de la *Viena*, etc.

Studentii universitari din România, după cum foarte bine știți, de asemeni au intrat cu bravură în luptă.

În ce privește tinerimea română dela universitățile ungurești, guvernul și autoritățile universitare, după cât se svonește, prepară prigoniri turbate. Dar va fi iarăș și iarăș — zadarnic!

Moții pretind satisfacție.

Știri pozitive pe cari le am, mă autoriză să dau în public și vestea pregătirilor serioase și energice pe cari le fac Moții, urmașii strajnicei armate a lui Iancu, — pentru a da satisfacție memoriei eroului și onoarei naționale.

În frunte cu bravi fruntași, ca advocații tineri dr. Zosim *Chirtop* și dr. Vasile *Fodor*, se aranjează o monștră manifestație națională. Deocamdată, tactica politică lesne de înțeles interzice publicarea de amănunte în acest punct.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Atitudinea fraților din regat.

Ca un eveniment foarte îmbucurător și remarcabil în chestia asta, trebuie să semnalăm aprobarea unanimă și impresia escelentă pe care a deșteptat-o aici atitudinea strict neutrală a tuturor cercurilor politice și a presei din regat acum când e în joc onoarea națională a eroului Ardelean pe care Ardelenii au s'o apere în primul plan.

Între noi Ardelenii s'a urzit curentul actual, mare și generos, *fără de știrea și sprijinul nimănui*.

În afară de simpatiile firești și de concursul moral pe care-l cerem dela frații din regat, suntem convinși că ei ne aprobă și cererea de-a se sespecta de ambele părți, în chestiile interioare, *principiul neîntervențiunii*. Aceste trebuie constatate deoptrivă pentru prezent și viitor.

Cei ce alimentează azi curentul popular național la noi, au erijat drept directivă supremă: «*Transilvania fara da se*». Și aceasta, fiind-că tot deauna pe vremea marilor patrioți români Cogălniceanu, Brătienii, Catargi și Iepureștii numai din Transil-

vania și prin Transilvania s'a făcut la noi politica națională militantă.

Pentr'un singur moment fatal a ajuns conducerea efectivă politicei noastre la București și era p'aci să se prăbușească opera de desrobire națională pentru care au sîngerat Transilvănenii în trei revoluțiuni, au jertfit toate talentele câte le-au avut liniștea și caselor viitorul lor și al copiilor lor!

Uneltirile studenților maghiari la Paris.

Interesele cauzei de care reportez, mă îndeamnă să reportez că în sînul tinerimei universitare maghiare din țară și din străinătate se agită de p'acum ideea ca la procsimul *congres internațional studentesc dela Paris* Ungurii să resfrîngă lupta noastră de drept și să întunece memoria lui Iancu.

Cu siguranță însă, acum ca de atîtea ori în trecut, brava noastră tinerime din regat și cea d'aici îi va lua frumușel pe dinainte pe acei ce falsifică tot ce-i drept, egalitate și libertate generală!

Alba-Iulia loc istoric.

Pentru neamul românesc întreg, Alba-Iulia înseamnă un loc istoric de restriste și de glorie în acelaș timp.

La Alba-Iulia, au zăcut și-au pătimit și-au murit chinuți în temniți mușegăite eroii noștri Horia, Cloșca și Crișan.... În același loc și în aceleași temniți a zăcut închis eroul nostru Avram Iancu....

Dar aceeași Alba-Iulie a fost reședința triumfală a nemuritorului Mihaiu-Viteazul.

Astăzi, prin o fatalitate istorică, acelaș loc însemnează un nou atentat în contra noastră și un acelaș timp nou al unei mari acțiuni de glorie pentru românism!

Istoria și fatalitatea vorbesc — noi să le înțelegem rostul.

Isbindă sigură.

Din zi în zi, mișcarea puternică pentru Iancu și pentru onoarea noastră națională, ia dimensiuni tot mai mari, produc valuri tot mai uriașe.

Avem știre pozitivă dela oameni de încredere și cu autoritate că mișcarea începe *d'acî înainte* cu forța ei întregă și sguđuitoare care se va manifesta în fiecare locșor românesc și pe toată linia.

Sub asemenea auspicii și cu vecinica garanție a vigoarei neamului românesc, însă bînda cauzei e mai mult ca sigură.

Deci, spre a vă transmite în curînd știri și mai însuflețitoare.

PROTESTE

Tinerimea universitară română din Viena a lansat următorul protest în chestia Iancu.

Un organism social care și-a perdut fondul moral al existenței sale este dat putrejunei și prăbușirii.

Cînd un stat se năpustește cu toată urgia asupra cetățenilor săi, prin cari și pentru cari există și în numele legii și al dreptăței, în numele celui mai înalt ideal al vieței de stat îi insultă în cele mai sfinte ale lor, — este că acel stat a intrat în descompunere, că se prăvălește spre prăpastia imoralității.

Vorbele eșite din gura procurorului dela Alba-Iulia nu sunt numai ale lui. Presidentul tribunalului a zîmbit în sufletul său și le-a aprobat în mod demonstrativ în numele justiției maghlare. Sunt convingerea cea mai bună a statului maghiar, așa, cum acela este astăzi.

Ridicăm glasul nostru în fața acestui monument monstruos, — pentru ca să ne exprimăm scîrba noastră adîncă față de putregaiul din care s'a zemislit.

In astfel de împrejurări, facem un apel către fruntașii națiunei noastre, ca adunînd subscrierile întregii națiuni, să meargă ca să caute dreptate la cel mai înalt factor al vieței de stat.

Cunoaștem trecutul.

Dar facem acest apel; pentru că nu putem să ne închipuim, ca la Viena încă să fie socotiți drept bandiți aceia cari au luptat și au murit sub steagurile tronului, iar generalii tronului șefi de bandiți.

Facem acest apel; — pentru că pe credința părinților noștri și pe singele lor vărsat în lupte! — voim să avem mărturie vie despre felul, cum suntem priviți de cel mai înalt factor al vieței de stat.

Voim să avem mărturie vie, chiar și atunci, cînd răspunsul ar fi: un zîmbet la jurămintele noastre și ale părinților noștri. Chiar și atunci, cînd pentru dreptatea, pe care o căutăm ni s'ar răspunde ca să nu mai căutăm la nimenea nimic; ci numai la noi înșine și la forțele noastre.

Viena, 26 Decemvrie 1899.

Comitetul executiv al tinerimei române din Viena:

Mihaiu Popovici, Lucian Bolcaz, Traian Antoniu Pășcuțiu, Emilian Slușanschi, Gavriil Barbu.

Străduințe culturale peste munți.

Satele noastre

Cetim în *Tribuna Poporului* :

Pămîntul ce locuim este moștenire strămoșească, este țărîna care acopere osămintele părinților, moșilor și strămoșilor noștri, este patria noastră!

«Patria, zice Nicolae Bălcescu, în «*Cîntarea României*», e cel dintîiu și cel mai de apoi cuvînt al omului; într'nsa se cuprinde toate bucuriile lui; simțirea ei se naște deodată cu noi și e nemărginită și vecinică ca și Dumnezeu. Patria e aducerea aminte de zilele copilăriei, coliba părintească cu copaciul cel mare din pragul

ușei, desmerdările dragăstoase ale maicei noastre, locul unde mai întâiu am iubit și am fost iubiți, cînele care se juca cu noi, sunetul clopotului dela biserica satului, ce ne vestia zilele frumoase de sărbătoare, sbieratul vitelor care se întorceau în murgul serei dela pășune, fumul vetrei ce ne-a încălzit în leagăn înălțîndu-se în aer, barza de pe streșină ce caută duios pe cîmpie, și aerul care nicăiri nu e mai dulce».

Satul sau locul în care ne-am născut și am crescut, este patria noastră, de care ne leagă suvenirea copilăriei și sentimentul de pietate pentru țărîna părinților noștri.

«*Nescio qua natale solum dulcedine cunctos.*

«*Ducit et immemores non sinit esse sui:*»

Nu știu cu ce dulceață ne atrage pămîntul nașterii noastre și nu ne lasă să-l uităm în veci, zice Ovidiu. (I de Ponto Epist. 3).

Dar părinții noștri ne-au lăsat de moștenire nu numai *patria* străbunilor noștri, ci cu ea împreună *limba și naționalitatea*, ca și noi să le lăsăm moștenire sfîntă urmașilor noștri.

Poporul, care vrea să țină la sine, la naționalitatea sa, care voește a trăi cu individualitatea sa, el ține cu statornicie la limba sa, la moravurile, obiceiurile și tradițiunile străbune. Datinile și obiceiurile strămoșești au fost temelia, pe care s'a rezimat naționalitatea noastră. Ele ne-au scăpat ne atinși printre vijeliile veacurilor trecute, pe cînd alte popoare au perit, li s'au șters și numele de pe fața pămîntului.

Datinile și obiceiurile poporului român sunt trăsăturile dinstinctive ale naționalității sale, monumentele vie ale obirșiei și stăruinței sale pe acest pămînt. De aceea cu drept cuvînt exclamă nemuritorul cronicar Miron Costin:

«Caută-te dar acum, cetitorule, ca într'o

oglindă, și te privește de unde ești, ... căci nu numai numele ... ci și dintr'alttele te vei cunoaște, obiceiurile, firea și graiul, și pînă astăzi că ești drept Vlah, adică Italian și Rîmlean».

Uimit de îndărătnicia, cu care Românul și-a păstrat limba și datinele strămoșești, poetul german Martin Optiz, pe la anul 1621, scria următoarele:

«Nestrămutați sunt Românii în datinele lor, și nici într'un chip nu lasă dintr'insele, și deși nu știu răspunde la toate de ce le țin? totuși de mare mirare este, după ce fură smulși și cu totul desbinați de către împărăția *romana*, după ce primiră atîtea schimbări *prin* incursiunile barbarilor și prin asprimea atitor ostași, cum putură într'un timp de 1560 ani, de cînd sunt în Dacia, a-și ține în aceeași întregime și a-și păstra limba, cit nici Italia, nici Galia sau Francia, nici Spania nu se apropie de limba strămoșească cea română așa tare ca această neinvățată limbă a Românilor» (1).

Dar ceea ce a contribuit la conservarea și închegarea elementului român în Dacia sunt tocmai vremurile de restrîște, cînd, nevoit să-și caute refugiu dinaintea hordelor barbare, s'a retras în desișul pădurilor și în văile munților, unde isolat de lumea din afară, a întemeiat acele comunități și sate vechi, în care poporul român trăiește și astăzi cu deprinderile și obiceiurile cu care străbunii săi au trăit o mie de ani înainte.

La sate e visteria noastră națională; acolo, în casa țaranului, în giurul căminului familiar, se găsesc conservate în originalitatea lor monumentele latinătăii, și continuității poporului român pe pămîntul Daciei. Și pe cit de isolat și înapoiat în cultură va fi poporul cutărei comune, pe atît datinele și obiceiurile lui

(1) Magazin istoric: I, pag. 47-48.

sunt mai primitive, dar și mai prețioase dovezi pentru descendența și stăruința noastră dela coloniștii împăratului Traian.

Cultura și civilizațiunea, spre care ni-suesc popoarele și statele moderne pe cât de mult promovează dezvoltarea intelectuală și bună starea lor materială, pe atât de prejudicioase devin în ordinea morală pentru caracterul, datinele și obiceiurile naționale ale poporului, mai ales unde poporul nu are organizațiunea sa politică de stat.

A aduna la un loc visteria națională, a mîntui resturile monumentelor străbune de distrugerea timpului și a le reda istoriei, a scăpa moștenirea strămoșească de povoiul civilizațiunei cosmopolite și de primejdia tendințelor manifestate de asimilare etnică: iată lucrarea cea mai importantă și mai nobilă, la care este chemată generațiunea actuală.

Ideia de a aduna într'o colecție ca într'un magazin bogățiile noastre naționale a fost sulevată întia oară de către stimabilul conmembru d-l Ioan Moldovan, în adunarea generală a asociațiunei noastre la 1864. Ideia însă a rămas nediscutată pînă acum. Este deci datoria noastră să facem începutul pentru a încerca publicarea unei lucrări de cel mai mare interes național și cultural, *monografia satelor noastre*.

Lucrarea va cuprinde următoarele subiecte:

I.

Istoria comunei.

Numele comunei și obirșia sau origina lui. Este nume vechiu românesc, slavon or maghiar sau maghiarisat? etc. . .

Intemeierea comunei după istorie și după tradițiune.

Intîmplările mai însemnate în comună, din timpurile cele mai vechi pînă în prezent.

Cînd s'au întemeiat cele mai vechi așezăminte de cultură, cea mai veche biserică și școală în comună? Dacă biserica este vechie și zugrăvită, ce particularități are vechea ei pictură?

Ce fel de monumente vechi se găsesc în comună sau în hotarul ei?

Ce fel de cărți vechi și inscripțiuni sau însemnări bătrînești se găsesc în biserică, pe clopote, pe antimise, pe potir or pe alte obiecte bisericesti, pe cruci sau în cripte? Ce emblemă sau semne are sigiliul comunei, și dela care an se găsesc cele mai vechi matricole parohiale?

Se găsesc în comună sau în hotarul ei ruine sau surpături vechi de cetate, de biserică sau de monăstire, sau loc de cetate, sa vr'un loc care poartă numire de cetate sau cetățuie, sau altă numire din care să se înțeleagă, că pe acest loc a fost vre-un așezămînt strămoșesc or s'au petrecut oarecari întîmplări mai însemnate în vremile bătrîne, și ce zic tradițiunile sau spusele bătrînilor despre aceasta?

Sunt în hotarul comunei locuri în care s'au găsit mai de mult sau se găsesc și acum felurite lucruri vechi, precum oale, ulcioare, bănuți vechi, inele, arme și unelte sau podoabe de fer, oțel, aramă sau de alte metale?

Familii și persoanele vestite din comună cari au avut un rol mai însemnat și și-au cîștigat merite prin vitejie în răsboaie sau prin alte fapte mărețe ce au săvîrșit. Numele familiilor române din comună, a preoților, învățătorilor sau diacilor (cantorilor), a notarilor, primarilor (juzi comunali) din timpurile cele mai vechi pînă azi.

II.

Geografia comunei.

Impărțirea comunei, numele deosebitelor ei părți și obirșia acestor numiri.

Impărțirea hotarului sau a teritorului comunal; numirile părților de hotar (a du-leiilor), a drumurilor vechi, miezuinilor sau semnelor hotarnice, a șanțurilor bătrînești (troian sau val?) și obirșia acestor numiri.

Insemnarea tuturor locurilor cu numirile existente în graiul poporului, precum: cîmp, rit (ritul căpitanului în Sîmbăteni), șes, li-

vadă, poiană, luncă, dumbravă, rovină, coasă deal, colină, măgură, pădure, codru, munte, numirile locurilor unde au fost în vechime ori sunt și acum peștere, oene sau băi de fer, aramă, argint, aur sau alte metaliuri.

Numirile apelor, precum a râurilor, văilor vilcelelor, apoi a isvoarelor și fântinilor bătrâne, a apelor minerale și vindecătoare din hotarul comunei.

Cît e de mare hotarul sau extinderea comunei în jugăre sau km. pătrați? Cît pământ e arător și cît nearător? Cît e proprietatea Românilor și cît a posesorilor de altă naționalitate?

III.

Proporțiunea comunei.

Poporul român din comună este băștinaș, ori asimilat sau românizat?

Numărul sufletelor și religiunea poporațiunii române?

Sunt locuitori și de altă naționalitate în comună? Cîți sunt și de care naționalitate se țin?

Fisiognomia poporului, trăsăturile și colorile feței, statura și structura trupului; e inteligent, frumos, sănătos și robust?

a) *Starea culturală a poporului.*

Ce fel de așezăminte publice are poporul în comună? Biserica, o școală sau mai multe școli profesionale, institute de economii de binefacere, reuniune de cultură, agricole sau de industrie?

Cîți cărturari țărani sunt în sat; cîți copii cari frecventează școala?

În general cîți oameni de carte a dat poporul din comună societății, de pildă: preoți, învățători, notari, advocați etc. .... și cine sunt aceia cu numele?

b) *Starea sau condițiunile sociale ale poporului.*

Deprinderea sau ocupațiunea poporului și traiul lui; plugăria sau lucrarea pământului și produsele economice; pomăritul, vieritul, prăsierea vitelor, oieritul, stupăritul etc.; uneltele economice cele vechi de care se folosește cu numirile lor primitive, adică întreaga terminologia din viața plugărească și cea ciobănească sau păcurărească a poporului.

Industria sau meșteșugăria. Ce fel de ra-

muri de industrie sau meșteșugărie se cultivă în comună? Este industrie locală, primitivă, or modernă perfecționată? Cîți meșeriași și comercianți sunt români? Cîți de alt neam? Unde își desface poporul produsele sau articolele săi economice și de industrie?

Locuința sau casa țaranului român; aranjamentul interior sau mobilierul și împodobirea ei din vechiul obicei național; economia casnică a femeii, lucrul manual, torsul, depănatul, țesutul etc. ... cu toate uneltele casnice și numirile lor, de pildă: furca, răsboiul, vîrtelnițe etc. ... fuior, caier tort, pînză...

Costumul sau portul țaranului și al femeii române. Și-a păstrat portul original din bătrîni, or l'a părăsit? Imbrăcămintea și o gătește acasă sau o cumpără?

Bucătăria și nutremitul sau hrana țaranului român. Ce fel de bucate îi sunt obiceiuite mai virtos? Obiectele, vasele și uneltele întrebuințate din bătrîni în bucătărie, la gătit și consumarea bucatelor, precum și acțiunile sau lucrările femeii în ale menajului sau bucătăriei, de pildă frămîntare, asogarea pinei etc. ... adică noțiunile și terminologia bucătăriei țărănești.

Cari sunt particularitățile limbei populare în privința accentuării și a pronunțării cuvintelor? Cuvintele vechi, rar întrebuințate. Numirile lunilor în limbajul popular precum și termenii relativ la calcularea și împărțirea timpului (calendarul popular) și cei din sfera astronomiei popoarelor. Întrebuințarea reboșelor sau răvașelor.

IV.

Datini și obiceiuri naționale și religioase.

Datini și obiceiuri familiare sau casnice înainte și după masă (mîncare); la naștere, la nuntă sau căsătorie și la îngropăciune.

Datini și obiceiuri la sărbători, precum la Sîn-Nicoară (Sf. Nicolae), la Crăciun, la Sîn-Vasile (Anul Nou), la Bobotează, la Sîn-Toader, la Paști, la Sîn-Georgiu, serbarea Armîdeniei, ziua Crucii, și alte zile de peste an, care au vre-o însemnătate după credințele poporului.

Credințe deșerte (superstițiuni); Zinele,

ursitoarele, ielele, strigoi etc. . . Marți seara, Vinerile pentru femei, ținerea Joilor după Paști, ca să nu bată grindina semănăturile; descîntecile, farmecile și vrăjiturile etc.

V.

Literatura poporală.

Musica și jocurile naționale în comună. Legendele, basmele, colindele, baladele sau cîntecele bătrînești și haiducești, doina, bo-cetele sau vaietele, orațiile, proverbele, ci-mitururile etc.

Precum se poate observa, din acest prospect, lucrarea va interesa pe istoric, etnolog, filolog și folklorist deopotrivă. Ea va reclama concursul și sprijinul spiritual și material al tuturor forțelor inteligente, capabile de muncă și de jertfă. Dar și cadrul sau cuprinsul este contemplat de astfel, ca toți cărturarii noștri, de jos pînă sus, să se simtă angajați la ea. Lucrarea se va publica sub aspicile Asociațiunii de un comitet de redactare, în fascicule pentru fiecare comună osebit, or pentru mai multe la olaltă, după extinderea materialului; fotografii de tipuri și costume țărănești, după putință din fiecare comună. Lucrarea va cuprinde în primul plan satele dela margine în spre șesul Tisei. Pentru atingerea scopului Asociațiunea noastră se va pune în legătură cu Asociațiunea transilvană și cu alte societăți și centre culturale din patrie. Domnilor! să ne apucăm cu o oră mai nainte a aduna materialul trebuincios la marea clădire națională! *Să reseumpărăm vremea, că zilele rele sunt!*

V. Mangra.

Adunarea generală a Asociațiunii Aradane a primit cu nesfârșite aplause și-n unanimitate planul minunat arătat de d-l Mangra și cu ducerea lui la îndeplinire s'a însărcinat direcțiunea Asociațiunii.

TOT CHESTIA IANCU

În consiliile județene (comitatense) locuite de Români, se fac mereu interpelări în chestia aceasta. Mai ales în Sibii discuțiile au fost foarte vii. Reproducem aici discursul d. *Dr. Comșa*, după *Tribuna*; e un discurs care oglindește bine starea spiritelor românești în aceste momente.

După-ce 'și-a cetit textul interpelației, d-l *Dr. N. Comșa* a motivat-o cu un călduros și bărbătesc discurs, în care a zis cam următoarele.

Domnule comite-suprem!

Onorată adunare generală!

Nu există fărădelege mai cruntă și mai revoltătoare, ca fărădelegea ce se comite la umbra legii, în formele legii, dar' cu înfrîngerea legii.

Toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria noi! Români însă cu deosebire întîmpinăm foarte multe fărădelegi de acestea aproape zilnic. Nu există popor în Europa care să fie espus mai mult decît noi la astfel de fărădelegi.

Noi Români suntem azi scoși din cadrele legii și ale constituțiunii. Ne este luată cu forța posibilitatea de a ne lupta pe cale legală și constituțională, conform programului nostru național, revendicațiunile noastre legitime naționale, și suntem dați pradă unui exclusivism de rasă fără pereche în Europa constituțională.

Dreptul întrunirii libere ne este denegat, și înăbușită ne este cu forța ori-ce manifestațiune, garantată prin constituția țării.

Dreptul de a forma și a funcționa ca partid politic, deasemenea ne-a fost răpit, pe cale volnică, în mod ilegal și neconstituțional.

Toate bazele unei vieți publice libere și constituționale ne sunt subtrase în mod arbitrar de cătră deținătorii puterei

«Ceea-ce nu i-s'a răpit, pentru-că nu i-s'a putut răpi poporului român, este *conștiința dreptului său*. Dreptul pe care—cum zice *Ihering*— și acela îl invoacă, care-l încalcă.

Ce i-a mai rămas poporului nostru? I-a rămas *conștiința istoriei sale*, de 2 ori millenară; i a rămas *forța conștiinței sale etnice și naționale*, care ori-cât s'ar denega, nu se poate suprima. Nu se poate *discuta* fiindcă ea se *afirmă*.

I-am mai rămas poporului românesc mai pe sus de toate *onoarea sa națională*, care și-a scos-o intactă și din vijeliile timpurilor celor mai barbare, și pe care hotărit e să și-o păstreze pentru toate veacurile.

Dreptul său la limbă și naționalitate nu va înceta de a-l reclama poporul român nici chiar când e scos din constituție. *Trecutu* său nu va înceta judecătoarea bună, istoria, să-l eternizeze întotdeauna. Ear' *onoarea* sa își va apăra-o națiunea română pînă va mai fi un singur *Român* peste aceste plaiuri.

Astăzi e ziua când națiunea română dela Carpați la Tisa, își cere ca un singur om *satisfacție eclatantă* pentru ofensa adusă onoarei sale naționale, o insultă adresată ei pentru sângele-i vărsat întru apărarea tronului gloriosului ei *Monarh*, întru apărarea integrității monarhiei, întru salvarea *vieții sale naționale* într'un timp când Kossuth Lajos și soții săi au decretat *detronarea Maiestății sale* și cu complicități săi împreună a vrut să stingă de pe fața pămîntului *poporul român*, care ține tot atât de mult la dinastia sa, cât și la limba sa, tot atât de mult la *limba* sa, cât și la *vieța* sa.

Onoarea națională a poporului român a fost atinsă prin ordinul fostului ministru de interne *Desider Perczel*, care infierează lupta pentru libertate a poporului român, la 1848 și 1849, și pe această temă o-

prește și pedepsește ridicarea unui monument pentru *Avram Iancu*, idolul poporului român, cel-ce reprezintă mai sublim stăruințele acestui popor pentru casa de Habsburg-Lotaringia și pentru libertatea sa națională.

Onoarea națiunii române a pingărit-o acel domn procuror Lázár Miclós, când pe *Avram Iancu*, pe care Maiestatea Sa însuși l-a distins, l-a injurat în momint.

Onoarea acestei națiuni române, domnilor, cere astăzi satisfacție dela acel guvern, care s'a inaugurat cu devisa «*lege, drept și dreptate*».

Nu se poate, ca miniștrii aceluiași Monarh, pentru care națiunea română și Iancu au sîngerat, jertfind 40.000 de vieți, să sufere insultă contra memoriei lui *Avram Iancu*. Nu se poate, ca miniștrii aceluiași Monarh să susțină ordinele de bașibozuci ale antecesorilor săi, cari au cutesat să uite, că ei sunt miniștri ai aceluiași domnitor, căruia Avram Iancu în fruntea poporului său i-a salvat tronul.

Și dacă totuși s'ar putea așa ceva, și dacă totuși guvernul ar vrea să deschidă a nouă rană pe corpul națiunii române să afle, că o *națiune* totdeauna va ști cum să-și revindece steagul, cum să-și caute satisfacțiune onoarei sale naționale.

Un lucru să nu uite guvernul «*legei, dreptului și dreptății*», că Iancu a fost, este și rămîne «*idolul poporului românesc*», și că ori-ce l-ar atinge pe el, memoria și onoarea lui, pe noi ne atinge.

Este idolul nostru național, pentru luptele ce le-a luptat, pentru jertfele ce le-a adus, și pentru idealul de caracter sublim, ce a fost.

El este incarnațiunea iubirei de neam, lege și libertate națională.

Nu voiu mai da *caracteristică*, domnilor, ci voiu cita cuvintele lui proprii, cari vorbesc mai elocvent decât ori-cine.

La 1849, chiar după perfidia dela Abrud, Avram Iancu scria astfel:

«Noi suntem oamenii libertății! Pentru asta am revoltat, pentru asta ne-am vărsat și suntem hotărâți a ne vărsa sîngele pînd la ultimul Român. Brațele noastre din 15 Maiu al anului trecut pînd la ora cea fatală deschise au stat, ne-am oferit fraților Maghiari pe cei mai sinceri amici pentru toate adversitățile timpurilor viitoare, **numai să ne garanteze naționalitatea pe temeiul dreptului egal**».

„In urmă, precum și mai nainte, Vă scriem, că nu suntem în contră, ba dorim ca fi aceiași mame, să avem aceiași amici și inimici cu Maghiarii, **dară condițiile atinse le pretindem realizate. Fără de acelea a muri mai bine suntem rezoluți**».

Impresiunea.

Discursul acesta al tinărului nostru luptător a fost neconținut subliniat de aprobările membrilor români.

Ceialalți membri, cari tot sosiau câte unul ascultau, ascultau cu încordare și surprindere.

În sala de altfel așa de liniștită și aproape apatică s'a descărcat electricitate. Biuroul era nedumerit. Comitele și vice-comitele consultau des, — se vede că se înțelegeau cum să pareze atacul și să evite o luptă imediată.

Când d-l Dr. Comșa a încheiat discursul său categoric și demn, membrii români au aclamat entusiști și au aplaudat.

UN ACT DE PIETATE

Cetim în Tribuna:

La Tebea, lângă mormîntul lui Avram Iancu, sub «goronul lui Horia», delegațiunea

tinerimei noastre universitare a săvîrșit un act de solemnă pietate, care va emoționa toate inimile românești.

Este un act de pietate, un act național, un act vrednic de tinerimea noastră entusiastă care a tresărit de groază la auzul insultei de la Belgrad.

Onoare tinerimei noastre!

Nici nu vom încerca să apreciem noi în articoli ceea ce poezii ar trebui să cînte în imni ditirambici.

Manifestația de la Tebea

— Raport special —

Tebea, 31 Dec. n. 1899.

Astăzi, în sfînta zi de Duminecă, inima tinerimei române a bătut la Tebea, la mormîntul marelui erou-martir Avram-Iancu, în preajma bisecularului «Goron al lui Horia».

Ca un omaj de cea mai candidă pietate pentru memoria nemuritorului strateg al neamului românesc și ca o nobilă adereare la idealurile lui, o splendidă *cunună de laur*, împodobită cu mîndrul nostru tricolor în doliu — a fost depusă cu o solemnitate deosebită, pe mormîntul simplu al celui mai ideal bărbat care s'a nisuit, a luptat și a murit pentru românism...

Actul de înaltă evlavie și de recunoștință profundă, l'a săvîrșit o deputație de tineri constătătoare din d-nii Coriolan Steer, George Novacovici și Ioan Scurtu, studenți universitari la Cluj.

În frumoasa biserică a bravilor Tebeni și la mormînt, în istoricul țintirim, au avut loc înălțătoarele și mișcătoarele acte ale acestei manifestațiuni românești și creștinești de o însemnătate mare, pe care o va înțelege în prima clipă orice Român!

Biserica din Tebea

Pe o colină incintătoare se înalță, de parte strălucind ca un semn al păcii și al idealului, imponenta biserică, văruiată în *alb*, a Tebei. Albă și măreață în afară ca un monument al credinței creștinești, în lăuntru sfintă și colorată viu, bătând în falnicul nostru tricolor național, ca un simbol al credinței naționale, — aceasta-i biserică din Tebea, pare-că e anume clădită astfel sub inspirația aceluia spirit idealnic care zi de zi exală din mormântul marelui bărbat al românismului.

Harnicul și inteligentul popor care locuiește comuna Tebea și care a dat ființă frumoasei biserici, o privește drept cea mai scumpă comoară a lui și nu este Duminecă sau sărbătoare în care mulțime mare de credincioși, să nu umple dumnezeescul locaș al legii românești.

Astăzi când nici preotul, nici poporul nu știa nimic de actul nobil ce avea să se săvârșească în Tebea, aceeași mare mulțime de credincioși se ruga cu evlavie Domnului, rugăciuni ferbinți îndreptând către el spre a se mai îndura și de biet poporul român.

Solemnitățile în biserică

Pe la orele zece dimineața un freamăt de uimire trecu prin șirurile bunilor creștini. Toți priviau surprinși și nu înțelegeau încă....

Deputația tinerilor, îmbrăcați în doliu deplin, își făcu loc prin mulțime, purtând în mâini cununa mândră din lauri naturali și împodobită cu o falnică panglică de tricolor național, învelită în flor negru... Înaintară cu evlavie pînă în fața altarului, sărutară crucea și depuseră pe o masă cununa.

Serviciul divin era pe sfîrșite. Slujba o săvârșia bătrînul preot d-l *Tisu*, un ve-

teran de 72 ani, venerabil și foarte simpativ.

Tremurînd de o puternică emoție și cu ochii în lăcrămi, lua bunul preot cunoștință de misiunea atât de cucernică și atât de românească a deputației.

Slăbit de o preoție de 48 de ani neîntrerupt și de-abia mai putînd săvîrși slujba, totuși bătrînul preot fu răpit de entuziasmul tineresc din vremile lui de acum zece ani și nu-și putea îndeajuns spune bucuria profundă pentru surprinderea ce 'i-se făcea lui și poporenilor săi prin mărețul act de pietate.

Ca o revelație sfîntă, rostul cununei fu repede înțeles și de popor... Bătrînii cari au fost martori și ostași ai luptelor conduse de *Iancu*, bărbați tineri, femei și copii... se rugau înduioșați pentru odihna eroului-martir și lucrămi luciau în ochii lor....

Era un moment sărbătorec și atât de pătrunzător că nu-l voiu uita nici-odată...

Cuprinși de un sentiment de adîncă pietate, oameni din popor se apropiau și cu venerație sărutau cununa, cetînd și talmăcindu-și în tăcere mult însemnătoarea-i inscripție:

Dormi în pace! — Noi veghiem! — Tinerimea română lui Avram Iancu»

După sfîrșitul slujbei, d-l *Ioan Scurtu* lămuri într'o cuvîntare panegirică scopul actului ce se săvîrșia.

În schiță, cuvîntarea făcu apologia lui *Iancu*, releva tendințele și idealurile a-acestuia — patria, tronul și libertatea — și arăta că aceleași sunt și astăzi credințele și idealurile poporului român. Vorbitorul mai descrie lupta supranatural de bravă a eroului, vitejia lui fără seamăn, umanismul lui recunoscut și de vrășmașii în răsboiu, firea lui desăvîrșită ideală și în fine tragica-i soartă și sfîșietoarea-i moarte.... Cuvîntarea sfîrși talmăcind rostul venirii deputației tinerimei și făcînd

jurămint de credința eternă a tinerimei față cu Iancu și idealele lui...

La mormint.

Pe urmă deputația în frunte cu veteranul preot și urmată de întreg poporul adunat, merse la mormintul eroului martir adormit de veci.

Cerul însuși, cu seninu-i clar și cu soarele-i primăvărat și strălucitor, părea mîndru de solemnitatea actului.

După ce cununa fu așezată pe fruntea vechei cruci de piatră, în liniștea festivă a celor adunați — d l *George Novacovici*, rosti o cuvîntare funebrală emoționată și caldă în numele deputație.

Accentuînd cît de sublimă este pentru neamul nostru și cu deosebire pentru tinerime ideala ființă a lui Iancu, cu viața-i eroică și tragică în acelaș timp, vorbitorul dete expresie sentimentelor de admirație și de aderare, pe cari totdeauna le-a avut și le va avea tinerimea față cu cel mai distins erou și martir al luptei pentru desrobirea noastră națională.

«Cununa aceasta — zise vorbitorul — fie simbolul *cununei de tineri* al cărei ideal tu ești și care îți va păstra neștearsă amintirea glorioasă.

Iar acum, divule Iancu, jurăm pe mormintul tău, că nu ne vom odihni pînă ce nu vom ști poporul nostru împărtășit de aceleași drepturi.—libertate și bunăstare.

Deșteaptă-te Române!

Ca demnă încheiere a actului, deputația de tineri acompaniată de întreg poporul însuflețit, — cîntă acum imnul nostru național.

Răsunau ca sfinte glasuri cuvintele marelui profet *Murășan*, iar străvechiul *Goron al lui Horia* își clătina duios crengile negre, povestind par'că din trecutele vremuri de glorie și de durere ale neamului...

Intăriți în suflet și cu liniștea omului care a săvîrșit o datorie creștinească și națională mare — așa se depărtară toți din istoricul țintirim, după ce rînd pe rînd sărutară cu evlavie mormintul neuitatului și nemuritorului... *cap de eroi!*

Din istoria Banatului Severin

Severinul sub stăpînirea principilor ardeleni pînă la predarea cetăților Caransebeș și Lugoj în mîinile Turcilor. 1526—1658.

(U r m a r e)

Rudolf 1576—1608; Sigismund Báthory 1581—1598; Andreiu Báthory 1599; Mihaiu Viteazul 1593—1601.

Un memento a furtunelor, ce se descarcă asupra Transilvaniei și a părților anexate, sunt simptomele dela începutul guvernării lui *Sigismund Báthory* 1581—1598. Mulțime de oameni pieriră în Banat de ciumă; au suferit în deosebi locuitorii din comunele *Bolvașnița* (1) *Porecea* (2) și din jurul Caransebeșului, care remaseră aproape deșerte de locuitori. Miseria, care de regulă urmează în călcăiul unui morb epidemic, produse și aici o complectă destrăbălare a siguranței publice. Lotriile erau la ordinea zilei; cel tare apăsa și răpea avutul celui slab; nu era judecatorie, nici autoritate militară sau politică, capabilă să înfrîngă cerbicoșia tiranizatoare a celor violenți. Pentru restabilirea ordinei și pentru stîrpirea lotriilor și tilhării-

1) *Bolvașnița* e numele unei comune apărținătoare preturei Caransebeș.

2) *Porecea*, insulă într'o îndepărtare de 4 ore d'asupra Orșovei. Pe insula aceasta se află, vis-à-vis de Svinița, o comună cu acelaș nume. S'a ținut de districtul Mediei, iar astăzi aparține Serbiei. În satul Porecea s'a născut *Baba Novac*, vestitul general al Mihaiu Viteazul. Cruzimile sale i-au atras supărarea Ungurilor, care după-ce l-au prins, îl spînzurară în Cluj la 1601. (Pesty: vol. II. pag. 463).

lor a trebuit dieta din *Aiud* (1586) să ordoneze poteră generală.

În aceste timpuri de miserie nisuiau ocârmuitorii districtelor Logoj și Caransebeș să trăiască cu Turcii în bună înțelegere și să țină vecinătate bună, ca să scutească pe bieții locuitori cel puțin de vexațiunile acestora. Buna înțelegere însă totuși a fost conturbată, din amindouă părțile prin aventurieri, tăciunari și lotri de profesiune, care în pofta de jaf, trecînd peste otar călcau și pîrjoliau satele mărginașe. Astfel de certe se regulau în scris sau prin trimișii părților litigante.

Ochiul Turcului, care cuprinsese într'aceea partea cea mai mare din Ungaria, se ațînți acum asupra districtelor bănățene. Această a sa tendință iese la iveală la anul 1589, când pașa Timișoarei trage la indoială dreptul de stăpînire al lui Sigismund Báthory asupra cetăților Logoj-Caransebeș, cerîndu-le pentru sine. Pe cînd decurgeau în toată curtea așa pertractările asupra acestei afaceri, Turcii, care prin ascuțitul săbiei voiau să accelereze dezlegarea ei, se aruncă cu permisiunea pașei din Temișoara asupra comunei Ciura (1) pîrjolesc casele locuitorilor, și răpindu-le averea, prin bărbații, femeile și copiii satului, îi iau cu sine și îi vînd în sclavie.

Mai multe astfel de fapte barbare, apoi pretensiunea, ca să li se lase în stăpînire teritoriul, care în faptă erau ale principilor transilvăneni; în fine ordinațiunea lui Sinan pașa, ca să-l ajute cu toate forțele militare ale Transilvaniei în resboiul, ce izbucnise între Turci și *Rudolf* (1576—1608) l-a îndemnat pe Sigismund Báthory, să rumpă toate legăturile, ce le

avea cu Turcii, și să treacă în partea Creștinilor.

Folos nespus aduse creștinătății alianța, ce a încheiat-o tînărul principe al Ardealului cu *Mihaiu Viteazul* și cu *Aron*, Domnul Moldovei.

Mihaiu Viteazul (1593—1601) dă năvală asupra Turcilor și îi măcelărește la București și la Giurgiu, tocmai atunci, cînd armatele regelui Rudolf suferiseră pierderi enorme înaintea Strigoniului (*Esztergom*) și la Arabonna (*Győr*), prin trădarea comandantului, a contelui *Hardeck*.

Prin desvălirea steagurilor sale în nise timpuri nespus de critice, espuse Mihaiu, soarta țerii sale, viața și averea supușilor săi, la furia unui dușman feros, care cu 40.000 de ostași năvăliră asupra Munteniei. Dar el îi bate în 3 rînduri și-i constringe a se retrage peste Dunăre. Tot p'atunci venia din Banat spre Orșova un corp de Tătari, încărcăți cu imensă pradă; Mihaiu, lovîndu-i, ucide din 20.000 mai bine de jumătate, le ia prada și eliberează mii de creștini din minile lor. Într'aceea Mustafa pașa își roformase armata și se apropia iarăș de Muntenia. Mihaiu însă trece în luna lui Martie Dunărea înghețată și lovește Turcii cu atîta furie, încît Mustafa pașa însuș rămîne pe cîmpul de luptă. Oamenii lui Mihaiu devastară acum ținuturile de pe rîpa dreaptă a Dunării pînă de dincolo de Nicopolea.

Cu asemea bravură se luptară Moldovenii sub *Aron vodă*. Ei cuprinseseră cetățile dela gura Dunării și Dobrogia «Cruzimile săvîrșite asupra Turcilor», — zice *Xenopol*, — «erau înspăimîntătoare; nici sex nici vîrstă, nu găsia iertare înaintea furiei lui și cadavrele celor jertfiți erau lăsate neîngropate în prada fiarelor și păsărilor».

Cu puteri unite cuceriră apoi voevozii români Brăila, ultima cetate, ce mai ră-

(1) *Ciura*, e numele unei comune din apropierea Logojului, lingă Nevrincea de astăzi. Catastrofa a fost atît de cumplită, că dispăre din șirul satelor. (*Pesty: Krassó varmegye*, vol. I. pag. 114).

măsese Turcilor. Acum puteau să sboare șoimii români pînă la Balcanii băgînd prin atacuri îndrăznețe frică și spaimă în palatele de lingă Bosfor.

Turcii, înspăimîntați de progresul Românilor otărîră să-și îndrepte toată puterea spre principate, ca să nimicească cuibul acelor eroi, cari le pricinuiseră atîtea dezastre. Otărîrea s'a luat cu consemntămîntul noului sultan *Mohamed*, care în Ianuarie 1595 se urcase pe tronul turces.

În presara acestei furtune amenințătoare a crezut Sigismund Báthory timpul sosit, ca să supună țerile somâne. Sub pretest, că s'ar fi dat în partea Turcilor, este Aron vodă prins și înlocuit prin *Stefan Răzvan*; iar lui Mihaiu se impuseră condițiuni mai umilitoare, decît erau acelea, care îl legau de Turci. În speranță, că cu ajutorul lui Báthory va fi în stare să apere independința țerii sale, este nevoit a se supune tuturor condițiunilor prescrise și a se face vasalul principelui transilvanian.

În speranța unui ajutoriu aduse Mihaiu și această jertfă. Pe cînd însă marele vizir Sinan pornise cu 100.000 ostași asupra Munteniei, Sigismund își sărbătoria nunta cu arhiducesa Cristina, și în loc d'al ajuta, îl poftesce la nuntă. Afară de trupele auxiliare ale lui Albert Király, care din luptele de mai nainte se aflau pe lingă dînsul, Domnul român nu primi, în acest moment critic, nici un sprijin din Transilvania. Armata lui Mihaiu consta din 16.000 ostași, inclusive cele 2.000 de Ardeleni, de sub comandat lui Király. Cu această oaste, neînsămnată la număr, repurta Mihaiu prin geniul său militar și prin bravura sa personală, în 13 August 1595 la *Călugăreni*, victoria cea mai strălucită asupra unui inamic de 7 ori mai numeros înaintea căruia tremura Europa.

Era imposibil, ca în ziua următoare, să reziste cu oastea sa obosită atacului Tur-

cilor, care prea ușor puteau să-l încun- giure și să-i taie calea spre mează-noapte. Deci, lăsînd Bucureștii, Tirgoviștea, și alte orașe ale țării Turcilor pradă, se retrase la satul Stoienești, unde întărindu-se la un loc muntos aștepta ajutoriul lui Báthory, care văzîndu-și țara amenințată, ridică oaste multă, cu care străbătu pînă la fortificațiunile improvizate de oamenii lui Mihaiu Viteazul. Armata turcească fiind acum cuprinsă de frică, se retrase repede spre Dunăre. Mihaiu luînd comanda Creștinilor se repezi în urma ei, recuceri Tirgoviștea, Bucureștii și ajungînd la Giurgiu în momentul cînd inimicii se îmbulziau la podul de peste Dunăre, îi lovi cu atîta furie, încît mulțime de Turci se îneacă în Dunăre, iar carele de muniție, proviziile de războiu și prada ce o cîștigaseră, sunt necesități să lase în minile învingătorilor. Au perit în această expedițiune peste 22.000 de Turci.

Scriitori maghiari și germani pun aceste victorii strălucite în contul lui Sigismund Báthory; iar Hammer, istoriograful imperiului otoman, mărturisește că Mihaiu Viteazul a avut rolul conducătoriu în tot decursul acestui războiu.

Și locuitorii Banatului se pregătesc într'acea de luptă, ca să scuture de pe grumazi jugul apăsătoriu al Turcilor. Crezînd Romîni și Sirbii din această provincă, că a bătut ora libertății și pentru ei, trimît la Sigismund Báthory o deputațiune condusă de *Vladica Teodor* (1) ca să ceară ajutoare. Principiile primind solia cu bucurie și trimițînd resculaților un steag, promite a-i lua în scutul său.

Vladica Teodor și *Doțian* ridică stindardul libertății, în jurul căruia se adună

(1) Din manuscriptul căpitanului *Schwab*: Die Wallachen und Serben sandten eine Deputation an Sigismund Báthory unter der Anführung der nur unter dem Namen *Teodor* bekannten *Wladica* (Bischof).

1500 Români și Sirbi; lor se asociază *Ioan de Logoj*, *Petru Maysocz* și așa numitul *Iancu*, ca conducători de cete mai mărunte (2). Această oaste scoase fortărețele *Obad* și *Dobra* din miinile Osmanilor, învinse în 2 rânduri asupra pașei din *Te-mișoara*, cuceri *Becicherecul* și trimise în semn de biruință mai multe steaguri dobândite la *Alba-Iulia* cu rugarea, să le trimită ajutoriu în contra Turcilor, care acum îi amenință cu putere îndoită. *Sigmund* le trimite, pe unul din cei mai vrednici bărbați, pe *Moise Székely* într'ajutoriu.

INGRIJIRILE MAGHIARILOR

Politicianii maghiari sunt de o limbujă caracteristică acum, cînd evenimentele din *Austria* i-au pus pe serioase griji. Intr'o foaie fruntașă din *Pesta* «un politician distins activ» își debitează păreriile lui asupra situațiunei, dar mai ales asupra așa numitei «opere a lui *Deak*» (pactul), care este pus la grea probă.

Din mersul ideilor lui apare, că *Ungurii* sînt serios cuprinși de temerea unei mari schimbări apropiate în forma actuală de guvernament a monarhiei dualiste. Îl torturează mai virtos frica de introducerea absolutismului în *Austria*, în care cas *Coroana* se va amesteca și în afacerile de acasă ale maghiarilor. El crede, că transformările se vor începe cu revisuirea constituției austriace. Un for ales sau numit va conduce pe un timp oare care afacerile *Austriei*, cestiune, cu privire la care admite și sfaturile, ce s'ar da din partea *Ungariei*.

(2) Acelaș manuscript: Die verbündeten Walachen und Raizen, gegen 1.500 Mann stark, engriffen hierauf die Waffen und wurden durch *Teodor* und *Doczian* angeführt zu welchen auch *Iohann* von *Lugos*, *Peter Maysocz* und ein gewisser *Iancu*, als Rottenführer sich gesellten.

Stăruind asupra aspirațiunilor la teritor vama independent ale *Ungurilor*, «distinsul politician» declară, că aceasta e lucru foarte delicat; e delicat în primul rînd din cauza crizei financiare actuale, vorba fiind de arangiamente și întreprinderi mari. El e de credință, că azi *Ungurii* n'ar putea căpăta bani și credit în străinătate.

În fine e hotărît de părerea, că criza constituțională și de guvern din *Austria* va influința și asupra *Ungariei*, pînă cînd noua constituția austriacă s'ar putea împăca cu constituția ungară. Vorba fiind de susținerea dualismului, ceva trebuie să se facă, dacă e să fie salvat, apoi exprimă părerea, că *Coloman Szell* va fi atât de prevăzător și isteț, să iasă de-asupra curentului.

Din toate apare, că *Ungurii* sînt foarte îngrijați de cele ce se petrec, și le-ar plăcea, dacă pentru toate crizele actuale s'ar afla «formule» cu ajutorul cărora să fie abătut pericolul ce-i amenință. E mare întrebarea, dacă în împrejurările de față s'ar putea rezolva cu formule cestiuni mult mai grele de rezolvat, decît o simplă temă din aritmetică.

PENTRU GEORGE CANDREA

Lista No. 71, încredințată d. *Septimiu B. Mureșianu*.

Lei Bani

<i>Septimiu B. Mureșianu</i> , student	
Universitar	5,—
<i>Nicolae Bocca-Velchereanu</i> , stud.	2,50
<i>Petre Simțion</i> , funcționar	2,—
<i>Herman Stym Popper</i> , funcționar	
la Banca Generală	2,—
<i>Ioan Stinghe</i> , funcționar la Banca	
Generală	2,—

V. Rădulescu, funcționar la Banca Generală	2,—
Ioan Arghiriadi, funcționar la Banca Generală	2,—
George Stoica, funcționar la Banca Generală	2,—
G. I. Găvănescu din Slatina	5,—
Aron Banciu, încasator la Liga	1,—
Aurel C. Chelniceanu, funcționar la Banca de Scompt.	2,—
N. Bărbuceanu, funcționar la Banca de Scompt	5,—
A. Nemeșiu, funcționar la Banca de Scompt	2,—
Anton A. Huber, funcționar la Banca de Scompt.	2,—
Gh. Z. Lupan, funcționar la Banca de Scompt	1,—
S. M. Acicoff, funcționar la Banca de Scompt.	1,—
N. P.-f, funcționar la Banca de Scompt :	1,—
Andrei Pălășan, încasator la Banca Scompt.	1,—
Irimie Eremie Popa	2,—
Georges Melas	1,—
Nicolae Hada	2,—
<i>Total</i>	<u>45.50</u>

Lista No. 35.

	Fl.
Patriciu Barbu, adv. în Reghin) Trans.)	1,—
Dr. I. Popescu adv.	1,—
S. Vajni, protopresbiter	1,—
<i>Total</i>	<u>3,—</u>

Lista No. 32.

	Fl. Cr.
Dr. T. Mihali adv. în Dej (Trans.)	1,—
Simion Rusu	1,—
Florian Hatos	30
<i>Total</i>	<u>2,30</u>

Lista No. 91.

	Lei
Th. Aur. Aguletti	2,—
Ion Nicolescu	1,—

Paul Svint	2,—
N. Păsculescu	1,—
M. Radian	1,—
I. C. Nădejde	1,—
St. Vasilescu	1,—
G. Dragomirescu	1,—
<i>Total</i>	<u>10,—</u>

Lista No. 93.

Dr. Ilie Traila, avocat în Oravița (Ungaria).	8,40
<i>Total</i>	<u>8,40</u>

	Lei
Victor Vestemian profesor Craiova, colectant	2,—
C. Neamțu, profesor	2,—
Mircea Stăncescu »	1,—
Dimitrie C. Petrescu, profesor	1,—
A. Goga, profesor	3,—
Cantuniar »	1,—
M. Atanasescu, profesor	1,—
A. Rojitia, fabricant	1,—
Christache Georgescu, profesor	2,—
A. Mușoiu, profesor	2,—
A. U. E.	1,—
E. Arnor	2,—
N. Rădulescu	2,—
Gh. Christodorescu	2,—
Dim. Caligenu	2,—
<i>Total</i>	<u>25,—</u>

Totalul a 5 liste în lei.	100,05
Cu suma publicată în No. 45 al revistei «Ligei».	173,13
<i>Suma totală</i>	<u>273,18</u>

Pentru Comitet { Nicolae Mazăre.
Septimiu B. Mureșianu.

MĂCELUL DELA GOȘTILA

Despre acest sălbatic măcel despre care pomeniserăm și noi, *Tribuna* primește următorul raport detaliat:

Drama oribilă.

Vin gendarmii fără de veste. Numai decît dintr'un capăt de sat încep a goli

grajdurile și cotețele, ca să despoaie întreg satul. Femei și copii se vaicăără desnădăjduiți, văzînd cum li se răpesc vacuțele, ortacii de muncă și isvoarele de hrană. Nici focul și potopul nu fac mai mari prăpădenii. Oamenii se adună, ca la orice primejdie. Protestează, se roagă.

Răspund puștile, și gloanțele strîng vieți. . . Atita tot.

«Vitejia» barbară și-a făcut rostul. A rămas jelanie și ură ca să dogorească mocnit sufletele chinuite de nesfirșite ne-cazuri și șicane.

Drama aceasta nu are alte scene, cum îmi închipuiam la început că vor fi. Prin urmare raportul, — conform adevărului, scurt și grozav, — în privința faptului nu am cu ce întregi.

Cercetarea.

Doar așteptam cercetare și «satisfacție» oficioasă. Dar și pînă astăzi tot în stadiul «secretului oficios» se află, dacă se află, firele cari au să ducă la desvelirea păcaloșilor și la constatarea responsabilității. După informațiile mele private, afară de geandarmii cruzi, ar purta vină și solgăbirăul și alte persoane oficioase. Însă nu i s'a clătit încă nimănui vre un fir de păr. Chiar sergentul geandarmilor *Palocsay* e pe picior liber, în oficiu.

Goștilenii? Văzînd, că pe pămînt n-imi milă, în ziua următoare după măcel, aleargă în toate părțile, vind ce biată au, să îngloadă în noue datorii și plătesc peste 2000 fl. Mai departe vedea-i-va Dumnezeu cum își vor purta sărăcia și greutățile.

Așteptăm rezultatul cercetării judecătorești. De astădată înregistrez unele antecedente.

Antecedentele.

Am amintit în primul meu raport, că măcelul s'a săvîrșit din prilejul încasării

de spese pentru comasațiune, pe cale de esecție administrativă. Aceasta esplică totul.

Știm cum procedează organele administrative. În cazul acesta însă, cum auz, este și o altă împrejurare *gravă*, care constituie și abus de putere și act de răsunare.

Anume, Goștilenilor astă-toamnă li-s'au cuprins cu esecție vitele și acareturile economice. Amenințați că în scurtă vreme se vor și vinde, încep a colinda bieții de ei pe la toate forurile, să li-se deo respiriu, căci recolta economică nici spre acoperirea trebuințelor casnice nu promitea a fi suficiente, ear' despoierea de animale domestice, cari pe la noi în timpul acesta sunt aproape fără preț, îi nimiceste total.

Goștilenii la Viena.

Forurile competente întirzie cu rezolvirea cererei, în vreme-ce solgăbirăul și primarul amenință cu licitație. În situația aceasta, tradiționala încredere și alipire a Românului cătră maiestatea Sa *Monarchul* le naște ideea să se adreseze *Lui*.

Aleg pe doi inși dintre ei: *Iuliu Pinte* și *Vasilica Oprea*, plugari neași, cu puțină carte, cari au concipiat și cererea cătră Maiestatea Sa. Pornesc apoi la *Viena*.

Țăranii la Monarchul.

În 8 Decemvrie n. ajung acolo și dimineața la 9 ore intră în curtea «*Burgului*».

Costumul lor țărănesc, opinci, sumane negre, niște căciuli zdravene și desagii lor vărğați, de sine înțeleș, au atras atenția și curioșitatea celor din *Burg*. Se zice, că însuși Maj. Sa să-i fi zărit dintr'o fereastră, căci abia apucară a întreba că unde și cum ar putea intra la Înălțatul Impărat, vine un alt funcționar de curte și după ce le ascultă dorința îi și

conduce în cancelaria de cabinet, unde 'i-a ascultat și le-a luat cererile aduse cu dinșii, ba cică Maj. Sa. să le fi trimis prin dirigătorul acela și mulțumiri, că au ostenit la Viena chiar din Ardeal. Și alte multe vorbesc oamenii aceștia.

Prigonirea începe.

Destul, că după ce au ajuns acasă goana și prigoană pe capul lor... Solgă birăul nici una, nici alta, poruncește să se încaseze banii fără aminare și dispune intervenția gendarmilor.

Se susține că direcțiunea financiară încă le-ar fi acordat aminare de plată pînă la 30 Dec., dar solgăbiroul a nescotit și aceasta.

Oamenii trăgeau nădejde dela Viena și cel puțin pînă la 30 Decembre, după spusese notarului, se știau în pace.

Solgăbirăul și gendarmii țineau însă de ale lor, poate de ordinele lor secrete. În 18 Decembre, la 10 zile după reintorcerea deputațiunei din Viena, se întâmplă măcelul.

* * *

Oare Goștilenii căpăta-vor barem de aici incolo dreptate? Oare nici cercetarea și sentența judecătorească nu le va da satisfacție?

Nu se poate! Dar vom vedea!

„Die Kaisertreuen Rumänen“

So nannte man stets die unter Habsburgs-Scepter lebenden Rumänen. So pflegten sie österreichische Hofkreise zu rühmen. So sind sie noch heute in den politischen und diplomatischen Sphären bekannt.

Kaisertreu—bis in den Tod war namentlich *Avram Iancu*, das Haupt der im Jahre 1848 zur Hilfe der kaiserlichen Armee in Siebenbürgen eilenden und kämpfenden Rumänen.

Tausende und Abertausende dieser treuen Unterthanen der österreichischen Majestät

liessen ihr Leben, um der bedrängten Dynastie gegen die Kossuthischen Rebellschaaren eine mächtige Stütze zu gewähren.

Die Revolution der Magyaren wurde bei Vilagos niedergeworfen. Die Magyaren fanden nach einigen Jahren von Seiten des Hofes ein Entgegenkommen wie sie es sich haben nie träumen lassen. Der Dualismus mit der Anerkennung der Vorherrschaft des Magyarenthums kam zu Stande.

Die «kaisertreuen Rumänen» hingegen wurden ihren Todfeinden auf Gnade und Ungnade ausgeliefert.

Heute, nach fünfzig Jahren haben die Magyaren noch immer diese privilegierte Stellung inne und können sich erfreuen, den Rumänen das Leben unmöglich zu machen.

Gelegentlich eines Processes, der unlängst zu Grosswardein verhandelt wurde, schleuderte der königl. magy. Staatsanwalt dem im Grabe liegenden Iancu eine unerhörte Beleidigung zu indem er ihn einen «*Banditen—Hauptling*» nannte.

Seit dem Tage, es sind drei Wochen seit der Zeit, sind die Siebenbürger Rumänen von einer tiefen, leicht erklärlichen Erregung ergriffen. Die rumänischen Zeitungen schreiben flammende Artikel. Protestkundgebungen folgen einander, Alles fordert von der Regierung Genugthuung für die rohen Ausfälle eines Regierungsorgans gegen das allen Rumänen geheiligte Andenken Iancus.

Natürlich will die Regierung von einer solchen Genugthuung gar nichts hören. Ihrem Staatsanwalt wird kein Haar gekrümmt. Dagegen aber werden den rumänischen Blättern neue Pressprocesse angehängt weil sie gegen diesen gemeinen Staatsanwalt Stellung nahmen.

So werden die «kaisertreuen Rumänen» in Ungarn behandelt. So kann man das Andenken Iancus besudeln, ohne dass sich in der ganzen weiten Monarchie irgend, Jemand ausser den Rumänen, findet der diese unerhörte magyarische Frechheit zurückwies.

So setzt man aufs Spiel die bewährte Treue eines ganzen Volkes!

Ein Siebenbürger.

LIGA ROMÂNĂ

ANUL IV

TABLA DE MATERII

	Pagina		Pagina
Academia de științe și arte a slavilor de sud	181	Apucături nedemne	27
Acelaș sistem	241, 586	Articole confiscate	461
Acte istorice.	556	Austria irredentă	427, 448
Acțiunea Ligei	134	Austria contra Maghiarilor . .	347
A doua mie a milionului Chael. .	90	Autonomia bisericii române gr. catolice	553
Adunarea clerului român din Bucovina	588	Autonomia catolică în biserica română	110
Adunarea secțiunii	327	Autonomia națională și federalismul	262
Agresiune în contra bisericii române	168	Averea asociațiunii	460
Ajutorul de stat și preoțimea română unită	295	Baloane de încercare	146
Al cui e pământul e și patria .	163	Bănățenii la Turnu-Severin . .	480
Ale noastre din ale noastre .	91	Banchetul pentru d. Delavrancea.	216
Alegeri noi în Ungaria	502	Bánffy și Ende	110
Alegerea delegaților Ligii . .	324	Bánffy «Meșter strică».	217
Almanachul învățătorului român.	414	Bánffy și Românii dela Olt . .	177
Amenințări ridicule	490	Barbaria unui șef de gară . .	483
Apel	458	Bibliografie	128, 396, 675, 725.
Apel către fruntașii poporului.	17	Biruința Românilor din Bucovina.	5
Apelul maghiarilor către împăratul	41	Bismarck și Românii	394
Apelul Românilor-Macedoneni .	573	Biserica catolică de peste munți.	234
Apel și rugare	144	Bucovinenii	489
Apel, (Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina)	656	Bucovina irredentă	401
		Bucuria dușmanilor	637
		Campania maghiară în streinătate.	715

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
Caracterisarea ungarilor	628	Correspondența între Români	683
Căderea lui Banffy	97	Criza culturii noastre	393
Către abonații revistei «Liga Ro- mână.	585, 601, 617, 633, 649.	Criza recidivă (Lares)	628
Către secțiuni	648	Croații și Slovacia	535
Către tinerimea universitară ro- mână.	412	Cucerirea patriei și Bulgariei	510
Către cetitori, <i>Comitetul</i>	729	Cucerirea Transilvaniei	585
Cea mai mare bancă română din Transilvania	189	Cultura română și cea maghiară.	473
Censura maghiară	337	Cultura derisorie (Delavale)	113
Chestia cotei.	644	Cuvîntare	77, 103
Chestiunea Iancu în Transilvania	732	Daco-Românismul	500
Chestia împărăției maghiare	348	D'ale noastre, de <i>Stan</i>	69, 102, 120, 135, 149, 171, 182, 208, 215.
Chestia naționalităților în camera maghiară	167	D'ale Slovacilor	348
Chestia populației (Romanus)	603	D'ale studenților de <i>C. C. Bră- escu-Iași</i>	579, 607, 646, 675,
Chestia poloneză în Prusia	139	Darul Danaic	341
Chestia Macedoniei	47	Decorarea lui Iezensky	187
Chestia Macedo-Română și un program național.	475	Decadența Ardealului și Un- gariei.	75
Chiar prost, dar maghiar mus- sai fi!	412	Delegații Secțiunii București	339
Clerul român și statul maghiar.	314	Delegații Secțiunilor Ligii la Congresul din 6 Iunie 1889.	377
Cnutul rusesc în Finlanda	341	Dela Secțiunea Predeal	307
Comandorul și profesorul B. E. Maineri	179	Delimitare națională, de <i>Delaolt</i>	146
Compromisul — compromis	14	Decadența patriot. în Franța	627
Comunicația noastră postală cu Transilvania	22	Democrația.	148, 179, 195, 261, 276, 302, 323.
Concentrarea Croaților.	231	Dela academia Română	204
Concepția realistă a vieții	147	De peste munți, Români or Ca- tolici de <i>Al. Vaida Voevod</i>	564
Conferința deputaților români	482	De peste munți	492
Conflictul germano-Ceh	140	Despre Bánffy-Széll	149
Conflictul sîngeros dela Arad	233	Despre Poporație, statistică, teo- ria și politica ei, studiu eco- nomic de <i>A. C. Cuza</i>	466
Congresul Ligei	355	Desbaterile congresului național bisericesc de peste munți	325
Congresul orientaliștilor	608	Despre noul minister maghiar.	118
Congresul polonezilor din Rusia.	482	Desvăliri interesante	229
Congresul studenților	493	Devotament pentru cultura na- țională	561
Constatări maghiare.	634	Dreyfus și iar Dreyfus de <i>De- lagruia</i>	456
Convocarea secțiunii București.	680		
Contra maghiarizării	246		
Contra lui Kossuth	230		

Pagina	Pagina
Din gândirile și amintirile lui Bismarck	2
Din confiscările «Patriei»	532
Din Bucovina	157, 247, 582, 627, 645
Din presa de peste munți	361, 438, 497, 598, 611, 643, 694.
Din culisele camerei maghiare	18
Din istoria Banatului Severin	200, 657, 689, 717 746,
Discursul d. I. Lupu, vicepre- ședinte al Camerii Austriei	609
Disparițiunea Românilor Mace- doneni (Răspuns d. dr. Cléan- thes Nicolaïdes).	651
Din vremuri apuse	211
Districtele române ale Banatului Severinean și starea socială a locuitorilor săi	282, 300, 328, 362, 395
Din Basarabia	47
Din istoria contemporană a Tran- silvaniei.	268, 277
Din istoria Transilvaniei de d. <i>Silvestru Moldovan</i>	513
Dispariția maghiarismului	235
Dorințe împlinite în Macedonia.	491
După congresul dela Roma.	597
Dragoste rusească	185
După congres	369
Dureroase reminiscințe de <i>Au- striacus</i>	119
Educația și instrucția <i>Basarab</i>	479
Educația nouă, de <i>Val</i>	28
Ei între ei	43
Eliminarea d-lui Lucian Bolcaș din universitățile ungurești de <i>I. G. G.</i>	23
Elegia lui Bánffy	200
Episcopul Goldiș	291
Frățietatea Maghiaro-Română în Arad	437
Faimoasa serbare	210
Fragment, din istoria Banatului Severin de <i>Patriciu Drăgălina</i>	254
Fapta unui om de inimă	67
Față cu noul guvern unguresc.	116
Federația internațională studen- țească	436
Federalizarea națională	612
Frica Ungurilor de abandonarea pasivității Românilor.	13
Frîngerea unui partid maghiar.	34
Forța și libertatea, <i>Redacția</i>	36, 52, 71
Fondul milionului, <i>Delavale</i>	88
Forța și libertatea	99
Foile Săsești despre noul gu- vern	135
Gazeta Transilvaniei.	484
George Candrea	455
Germanii contra tricolorului ro- mân	354
Iarăși colonisările.	343
Impărăția maghiară	512
Impăratul Austriei în chestia limbelor.	614
Intrunirea națională din sala Dacia.	43
In dulce armonie	263
Indulgență culpabilă	324
Indolența semnificativă	417
In anul nou	1
Informațiuni	224, 175, 160, 552, 192, 112, 144, 584, 600, 616, 631, 624, 696, 711, 614, 351, 367, 471, 472, 416, 400, 384, 520, 488, 256, 272, 288, 303, 319, 336, 448, 32, 48, 64, 127, 207.
Infrățirea Româno-Maghiară de <i>Un Ardelean</i>	449
Infrățirea dela Arad.	425
Infrîngerea maghiarilor brașo- veni	311
In era nouă	294
In chestia națională.	477
Încep a recunoaște și ei.	203
Ingrijirile Maghiarilor	749

	Pagina		Pagina
Între noi și contra noastră . . .	194	Mișcarea în Transilvania, de <i>Un</i>	
Irlandezii pentru limba lor . . .	236	<i>Ligist</i>	708
Insolență ungurească	231	Mișcarea peste munți <i>Un amic</i>	
Învățătorii Români și Transil-		<i>al Românilor traanscarpațini</i> . . .	730
vania, <i>Vultur</i>	386	Mișcarea secțiunilor Ligii . . .	380
Ioan Mețianu	153	Mișcarea uniților, de <i>Verax</i> . . .	649
Între noi și contra noastră, de <i>G.</i>	209	Mormintul lui Romul	29
In chestia Avram Iancu, de <i>Verax</i> .	162	Naționalitate și religione	51
Intransigența trasigentă	124	Naționalitățile și parlamentul ma-	
Instalarea Metropolitului Mețian.	152	ghiar	172
Instituția în Bucovina	688	Naționalități oprimate	286
Izbînda Românilor în Bucovina.	263	Nenorocirea naționalităților . . .	650
La columna lui Traian	503	Nobile silințe	661
Lascăr Catargiu	227	Nobilii maghiari de <i>Gheorghiu</i> . . .	699
Latinitatea noastră, de <i>Romanus</i> .	577	Noi și Bulgarii, de <i>Tiberiu</i>	432
Lectura la noi, de <i>Delagruia</i> . . .	494	Noul guvern în Austria	589
Legea electorală în Ungaria	186	Nuoi încurcături în Austria, de	
Liga din Bacău	124	<i>Verax</i>	697
Liga din Brăila	89	Noul comitet de dame al Ligii	
Liga și Ardelenii din țară, de		Secția București	181
<i>Delaolt</i>	66	Noul metropolit de peste munți.	107
Liga și politica. BCU Cluj / Centru University Library Cluj	226	Nou memorand românesc	120
Limba literară peste munți, de		Nou proces	78
<i>D. I. Gelu</i>	21	Nu-i pentru cine se pregătește.	17
Limbi de stat și limbi naționale.	480	O amară decepție, <i>D.</i>	505
Lipsă de patriotism	345	O broșură în contra maghiarilor.	146
Lupta Englezilor	290	Obstrucție nouă la Viena	
Lupta în congregația Aradană.	394	O carte cu noroc, de <i>Nicolae a</i>	
Lupta Românilor Bucovineni	4	<i>lui Bosdoc</i>	17
Macedo-Români, de <i>C. Naum</i>	522	O datorie	249
Măcelărirea Românilor.	698	Odă, de <i>Al. Munteanu</i>	424
Maghiaria Mare.	306	O enciclopedie maghiară despre	
Maghiarisarea prin școli	202	Iancu	705
Mamelor Române, de <i>A. M. Mi-</i>		O faptă nobilă	512
<i>chăilescu</i>	433	O faptă generoasă	51
Manifestația dela Roma	542	O hotărîre înțeleaptă	455
Manifestație elocuentă	606	O insultă, de <i>Gheorghiu</i>	507
Manifestație pentru Mitropolitul		O mie de școale noi	126
Mețianu.	136	Onestitatea în presă.	521
Măcelul dela Goștila	750	O nouă confiscare	405
Mărturisiri maghiare	233	O nouă lovitură de moarte	130
Meseriașii români de peste munți.	169	O nouă volnicie	55
Metropolitul Mețianu la Brașov.	381	O nouă prigonire.	24
Mișcarea culturală peste munți. 258,	429	O schimbare în perspectivă	454

	Pagina		Pagina
O secție a Ligii în afară de Ligă	379	Prigonirea tinerilor de peste munți.	65
O secție harnică	280	Prigonirea școalelor române	127
O statistică interesantă	410	Primejdie mare.	593
Ordinea dinamică și morală în politică	521	Proces de presă	125
O voce germană	327	Programul comun al Germanilor.	321
O zi de înălțare 24 Ianuarie 1859—1899, <i>Ligist</i>	49	Programul Slovacilor	463
Pasivitatea română	219	Programul Românilor de peste munți	601
Patriotismul Burilor.	638	Program revoluționar	642
Patriotismul și școala	361, 407	Propunerea d-lui V. A. Urechia, <i>Mircea</i>	644
Patriotismul	55	Propunerile Ligii, Secția Argeș făcută la congres	378
Partide în chestia națională	33	Prost raționament.	148
Pentru milionul Ligii	69	Protestul studenților din București în afacerea Avram Iancu de <i>S. Mureșan, I. Chirițescu</i>	704
Pentru Ligă	126	Protest în chestia Iancu	717
Pentru tinerimea universitară	517	Proteste.	738
Peire prin corupție	653	Protestul studenților români din Oradea-mare.	725
Pentru George Candrea . 588, 641, 749		Protestul stud. univ. rom. din Belgia în contra excluderii stud. rom. L. Bolcaș	95
Pentru masa studenților din Brașov.	581	Psichologia noastră	161
Pentru «Patris», de <i>Cotnar</i>	305	Putregaiul dualist.	274
Persecuțiile în Bucovina, <i>Ligist</i>	398	Raportul Ateneului român	678
Planurile de maghiarizare	383	Raporturi culturale peste munți.	458
Plecarea lui Bolcaș	171	Răul nostru de <i>Gheorghiu</i>	681
Politica de naționalitate a lui Széll	595	Recepțiunea la Bourguignon.— O impertinență nemaipomenită	462
Politica, jos fruntea, <i>Gheorghiu</i>	450	Reflecțiuni de Paști.	248
Polonia rediviva	450	Reforma electorală în Ungaria, de <i>Caton</i>	13
Polonismul în Rusia, <i>Verax</i>	428	Regele și mișcarea națională de <i>Luciu</i>	273
Politica națională a lui Banffy.	117	Regretabile indiferențe.	225
Politica Sașilor	166	Reînviere, de <i>Gheorghiu</i>	569
Postulatul cosmopolitismului, <i>G. Mezincescu</i>	537	Relații Maghiaro-Bulgare, de <i>S. S. Secula</i>	509, 527, 559, 577.
Politica de colonizare	75	Renta și iar renta	698
Prea mult spirit	715	Roadele intoleranței	225
Premiile Academiei	217		
Premiile Academiei în 1900	684		
Prigoana în Bucovina	334		
Prigonirea în Bucovina	385		
Prigonirea Sașilor.	148		
Prigonirea Slovacilor	314		
Prigonirea d-lui Lucian Bolcaș.	39		

	Pagina		Pagina
Românii la Roma	531	Situația lui Széll	348
Românii și Maghiarii	529	Sistemul vechiu în era nouă	413
România cea nepoliticoasă	533	Slavii din Ungaria și guvernul Szél	198
Românii la congresul orientaliștilor	567	Slavisarea Maghiarilor	19
Românii din Bosnia	677	Sinoadele peste munți	275
Românii din Bucovina și Impărația Austriei	678	Solidaritatea națională	61
Românii din Istria	142	Speranțe sanguine... de <i>Mircea</i>	68
Românii din Transilvania	322	Speranțele Macedonenilor	295
Românii dela Niv (Ungaria)	242	Spiritul marelui <i>Avram Iancu</i>	685
Românii și guvernul maghiar	251	Societatea Academică română din Berlin	382
Rusia și Finlanda de <i>Cassius</i>	196	Spaima deputaților Unguri	413
Rusificarea Finlandei	25, 185	Socialismul și Naționalitățile	453
Rutenismul în Bucovina	37	Sosirea stud. Bolcaș în capitală	124
Satiră confiscată	463	Starea tratativelor din Buda- pesta	43
S'au împăcat?	426	Stat polițienesc	204
Să strîngem rîndurile	731	Știința și Religiuinea	518
Școala și educația de <i>Basarab.</i>	434	Știința și Credința	402
Scrisoarea d. Sava Șomănescu	73	Solidaritatea Slovacelor	534
Școala romină din Bucovina	295	Știri de peste hotare	535
Scrisoare din Ardeal... de <i>Badea Nicula.</i>	436	Spre federalism	536
Se mișcă și Șvabii	12, 236	Străduințe culturale peste munți	738
Semnele vremii	19, 60	Străinismul	638
Se prăpădesc Secuții	465	Statul maghiar în primejdie	639
Serbarea Ligei	177, 189, 428	Spre uniunea personală	716
Serbarea zilei de 24 Ian. în Craiova	77	Societatea de cultură Macedo-Română	143
Serata Ligei din Pitești	101	Studentii de peste munți la Universitățile străine	60
Școlile de la Brașov și renta	693	Studentii oradani la Cluj	108
Secția Ligei din Craiova	693	Széll și Austria	502
Serviciii negative, de <i>Delagruia.</i>	618	Széll și naționalitățile	132
Serbarea desvălirii bustului lui Enăchiță Văcărescu	418	Țara mea... de <i>Gheorghiu.</i>	618
Serbările organizate de Liga	408	Țară de jaf	92
Și contra Sașilor	29	Teatru peste munți	199
Sinodul de la Blaj	654	Temerile Maghiarilor	310
Simpatii pentru d. V. A. Urechia	704	Tinguri maghiare	210
Schimbările în Ungaria de <i>Delavale</i>	98	Tot chestia Iancu	742
Sistem în maghiarisare	155	Trei și 10 Maiu... (G. G. I.)	290
Situația peste munți	257, 495	Trei Maiu peste munți	298
Situația Cehilor	245	Transvaalul	603
		Tricolorul român în Bucovina	106

	Pagina
Tratatul de la Budapesta	4
Ultimul congres studentesc, de <i>Gheorghiu</i>	545
Ultimile săpături de la Forum Trajani	137
Un articol confiscat	388
Un act de pietate	744
Un autor modern	701
Un apel pentru <i>Const. Negri</i> , (secția Ligei Bacău)	156
Un cuvânt de d. <i>Ștefan Perie-</i> <i>tzianu-Buzdu</i>	575
Un glas amical	94
Un glas de bărbăție	575
Ungurii pe dric	232
Un maghiar cuminte	184
Un maniac al maghiarisării	519
Un răspuns d-lui dr. Cleantes <i>Nicolaides</i>	625
Un tablou românesc N. Bran, Peneș Curcanul de <i>Nerva</i>	635
Un program de contra ziceri de <i>Delavale</i>	130
Ungurii și Federaliștii	267
Ungurii la strîmtoare	478
Uniunea Interparlamentară	382
Ungurii și Impăratul	132
Ungurii în politica Orientală	665
Vaete șoviniste	230
Valachii în Roma... de <i>Sylvius</i>	577
Vărsare de sînge la Arad	562
Viața unui patriot (d. Sava Șo- mănescu)	110
Viitorul Europei	688
Viitorul Românismului	155
Vin iscusitii	120
Viitorul monarhiei Habsbur- gice	346, 365 391, 409
Zdruncinarea dualismului	354
Zde, hier, aici, itt	587
Ziua de 24 Ianuarie	81

Articole germane.

	Pagina
Aus der rumänische Presse	123
Aus Siebenbürgen	46
Bánffy's Ende	110
Das Reich am Scheidewege	45
Das Österreichische Chaos	694
Das magyarische Ungarn und der Dreibund	157
Das Freiheitliche Ungarn	331
Das deutsche Programm in Öster- reich	335
Der magyarische National-Staat	173
Der nationale Foederalismus, de <i>G. D.</i>	468
Der Absolutionues zu Gunsten der Magyaren	443
Der Untergang Österreichs	349
Der Föderalismus vom Stand- punkte der Deutschen	61
Die Adresse des Magnaten Hauses de <i>Schwurzburg</i>	29
Die Nationalitätenfrage in Un- garn	30
Die Sachsen Hetze	32
Die Furcht vor dem Föderalismus von <i>Austriacus</i>	121
Die Wiener liberale Presse und die Rumänen, <i>Austriacus</i>	238
Die Walachen in Rom	591
Die Geburtswechen in Österreich	648
Die Österreichische Staatkrise, <i>Austriacus</i>	695
Die Parlamentarische Krise, <i>Au-</i> <i>striacus</i>	695
Die Széll'sche Politik	133
Die Patriotische Geheimthuerei	174
Die neue Regierung in Ungarn und die liberale Presse	191
Die Ungarischen Ortsnahmen	469
Die Rumänen Hetze in der Bu- covina	398
Die starke Stellung	335
Die Endlosse Krise	318

Pagina	Pagina		
Die kaisertreuen Rumänen, <i>Siebenbürger</i>	752	Palliativen Politik.	78
Ein Gedenktag	302	Russische und Österreich-Ung. Nationalitätenpolitik.	446
Ehe dies geschieht, wird «marschirt».	288	System wechsel?	111
Ein rumänischer Guérin.	535	Szell der Triumphator.	399
Ein Regierungsprogramm	583	Sprachenfrage und Ausgleich	382
Eine Kritik der Unbegreiflichkeiten.	57	Traurige Warheiten	206
Für Wahrheit und Gerechtigkeit	487	Trübe Festgedanken, <i>Austriacus</i>	727
Oesterreich und der Orient	709	Unter Szells'cher Gerechtigkeit.	160
Los von Rom, Los von Gratz.	226	Wieder ein Ministerwechsel in Österreich.	709
Los von Ungarn	340	Verhängnissvolle Fehler	95
Magyaren und Deutsche	287	Wieder einmal eine Verbrüderung	447
Magyarische Drohungen	504	Windige Hoffnungen	122
Magyarische Übergriffe	230	Zeitungsmanöver, <i>Austriacus</i>	486
Magyarische Anmassung, <i>Austriacus</i>	615		
Neue Verfolgungen in Siebenbürgen	31	Articole franceze.	
Neue Magyarisirungsversuche in Ungarn	591	L'Armée Roumaine de <i>T. M.</i>	191
Neuer Pressprocess.	350	L'autriche-Hongrie et le fédéralisme	223
Oficiöse magyarische Lügen	445	La Question des Nationalités	222
Österreichische Quacksalberei	414	Les Roumains de Macedoine	221
Österreich und Ungarn	316	Sur les écoles roumains de Macedoine	679
Politischer Bankerott, <i>Austriacus</i>	552	Tchéques et Allemands	694

BCU Cluj / Central University Library Cluj

